

Přílohy

Seznam příloh

Příloha č. 1: Grafy

Graf č. 21: Rozdělení vězňů podle délky trestu, NDR, 25. 9. 1952

Graf č. 22: Věkové rozvrstvení příslušníků SVS v Československu v roce 1951

Graf č. 23: Národnost vězňů v ČSR k 1. 1. 1951

Příloha č. 2: Mapy

Věznice a pracovní tábory v Československu

Věznice v NDR

Speciální tábory v sovětské okupační zóně

Příloha č. 3: Diagramy

Organizace vězeňství v ČSR

Organizace vězeňství v NDR

Příloha č. 4: Dokumenty

Dokument č. 1: *NA*, f. SSNV – nezpracováno, kart. 4,5, Zápis o úředním jednání vedeném dne 28. 7. 1950 mezi velitelem SVS pplk. SVS JUDr. Milanem Klossem na straně jedné a vládním zmocněncem se zvláštním pověřením pro horní podnikání JUDr. Otakarem Pohlem na straně druhé, na podkladě zápisu o úředním jednání ze dne 21. října 1949 o organizaci, udržování a pracovním nasazení trestaneckého pracovního oddílu „Ostrov“, (28. 7. 1950)

Dokument č. 2: *NA*, f. SSNV – nezpracováno, kart. 6, Stručný vývoj situace v československém vězeňství a politická práce mezi příslušníky, zajišťující ostrahu ve vězeňství, od roku 1948 do sloučení s MNB.

Dokument č. 3: *NA*, f. KSČ – Ústřední výbor 1945–1989, Praha – komise – právní komise 1945–1955, a. j. 164, Směrnice o náboru do SVS pro rok 1952.

Dokument č. 4: *NA*, f. SSNV – nezpracováno, kart. 34/1, Statistická hlášení o příslušnících NZ za měs. leden 1955.

Dokument č. 5: *NA*, f. SSNV – nezpracováno, kart. 4, 5, Směrnice pro provádění kulturně-osvětové práce mezi vězni v nápravně pracovních táborech ministerstva vnitra republiky československé.

Dokument č. 6: *NA*, f. SSNV – nezpracováno, kart. 6, Kolektivní socialistická smlouva

Dokument č. 7: *BA*, f. DO1/28567, Richtlinie (15. 10. 1958)

Dokument č. 8: *BA*, f. DO1/28583, Änderung der Regierungsverordnung vom 3. 4. 1952 über die Beschäftigung von Strafgefangenen (24. 4. 1953)

Dokument č. 9: *BA*, f. DO1/28568, Vertrag über den Arbeitseinsatz von Strafgefangenen im Bergbau (17. 2. 1951)

Dokument č. 10: *BA*, f. DO1/28493, Entwurf. Einige Bemerkungen zur militärischen Disziplin (19. 12. 1955)

Dokument č. 11: *BA*, f. DO1/28590, Thesen!

Příloha č. 5: Obrázky

Věznice Bautzen v roce 1904

Věznice Brandenburg an der Havel – hlavní budova v roce 1931

Ženská věznice Hoheneck

Věznice Pankrác

Věznice Plzeň-Bory

Věznice Mírov

Pracující vězni v pracovním táboru Rüdersdorf kolem roku 1949

Vězni brousící sklo ve věznici ve Valdicích (50. nebo 60. léta 20. století)

Příslušníci SVS při odhalování pamětní desky v plzeňské věznici 19. května 1946

Neznámá fotografie z vězení státní bezpečnosti

Mapa trestaneckých pracovních táborů na Jáchymovsku

Mapa důležitých míst podniku Wismut AG v Sasku a Durynsku

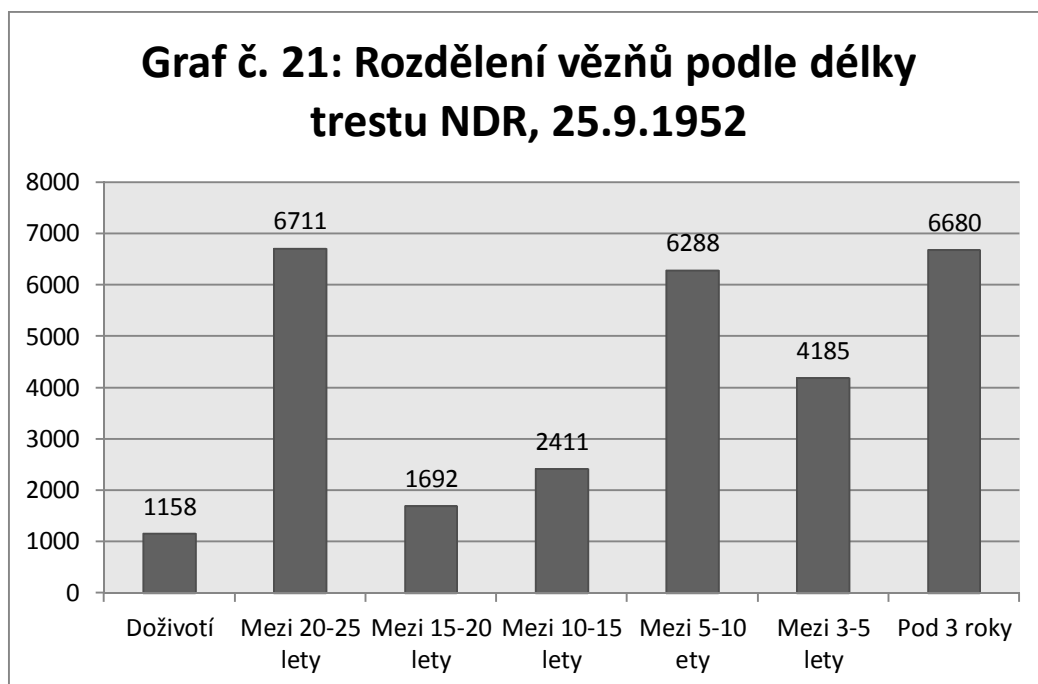
Památník Vojna u Příbrami, vchod do tábora

Památník Vojna u Příbrami – ubikace

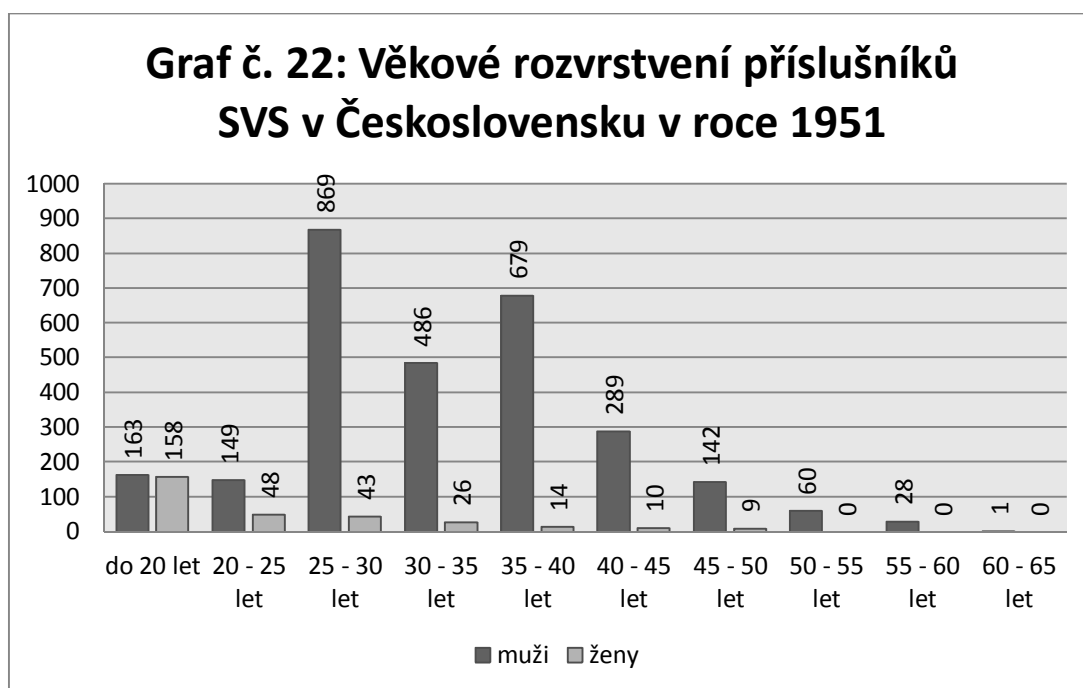
Památník Vojna u Příbrami – korekce

Památník Vojna u Příbrami – vchod do bunkru

Příloha č. 1: Grafy

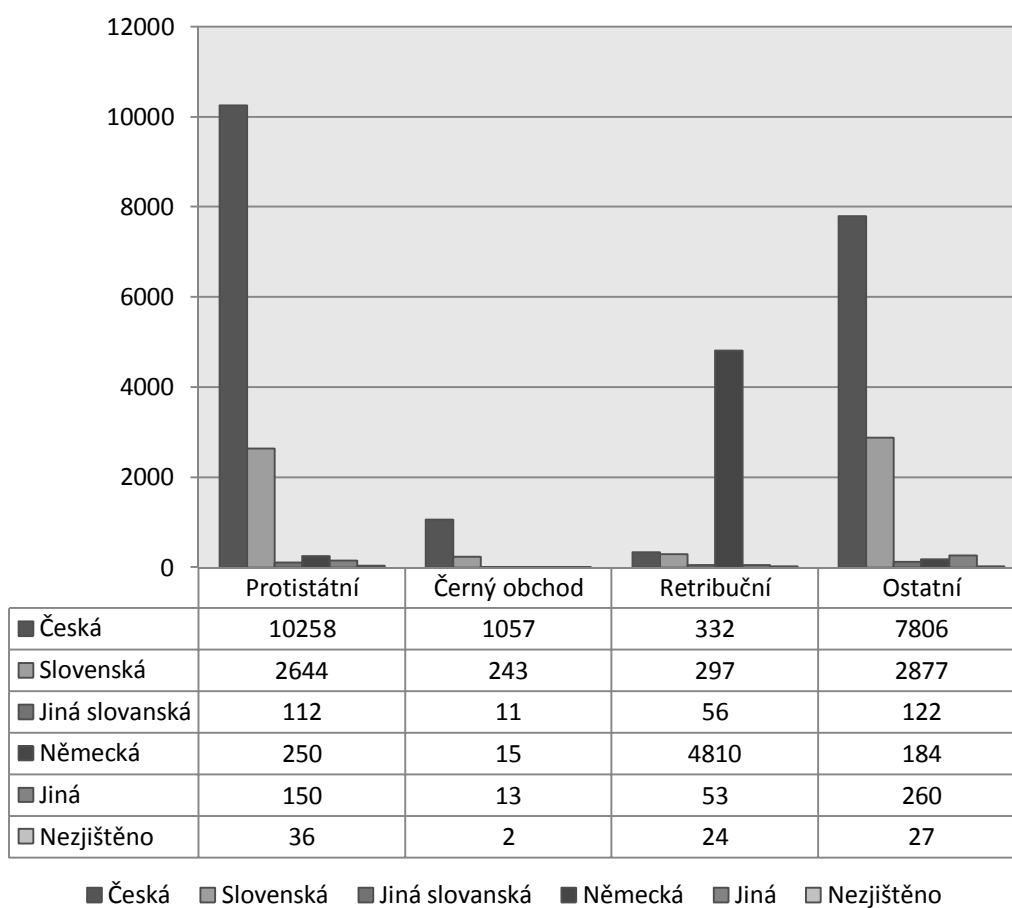

Zdroj: BA, f. DO1/28509, Quartalberichte für III. Quartal 1952.

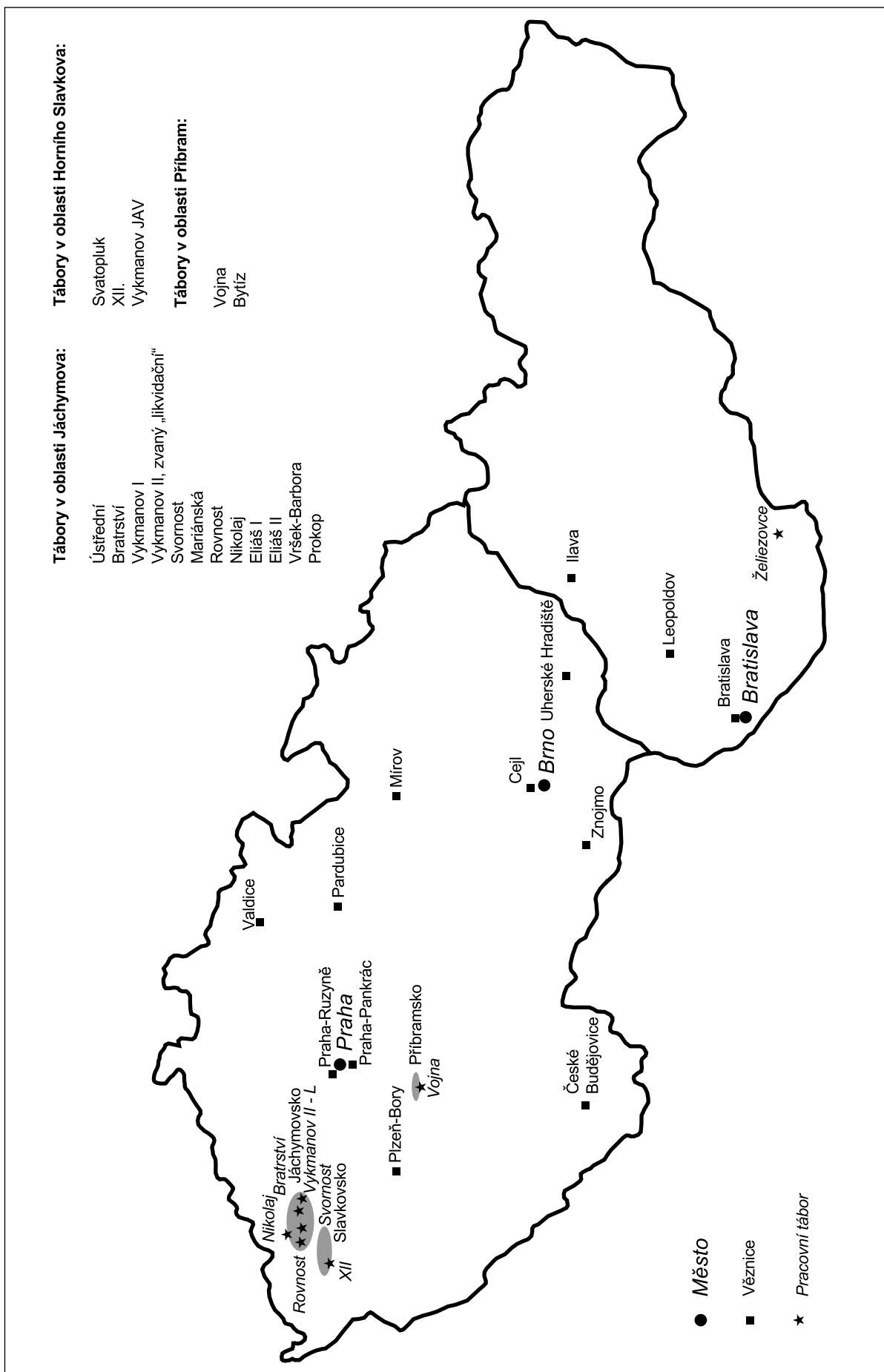
Zdroj: NA, fond KSČ – ÚV – 1945 – 1989, Praha, Klement Gottwald, 100/24, sv. 62, a. j. 941, Výroční zpráva ministerstva spravedlnosti, 1951.

Graf č. 23: Národnost vězňů v ČSR k 1. 1. 1951

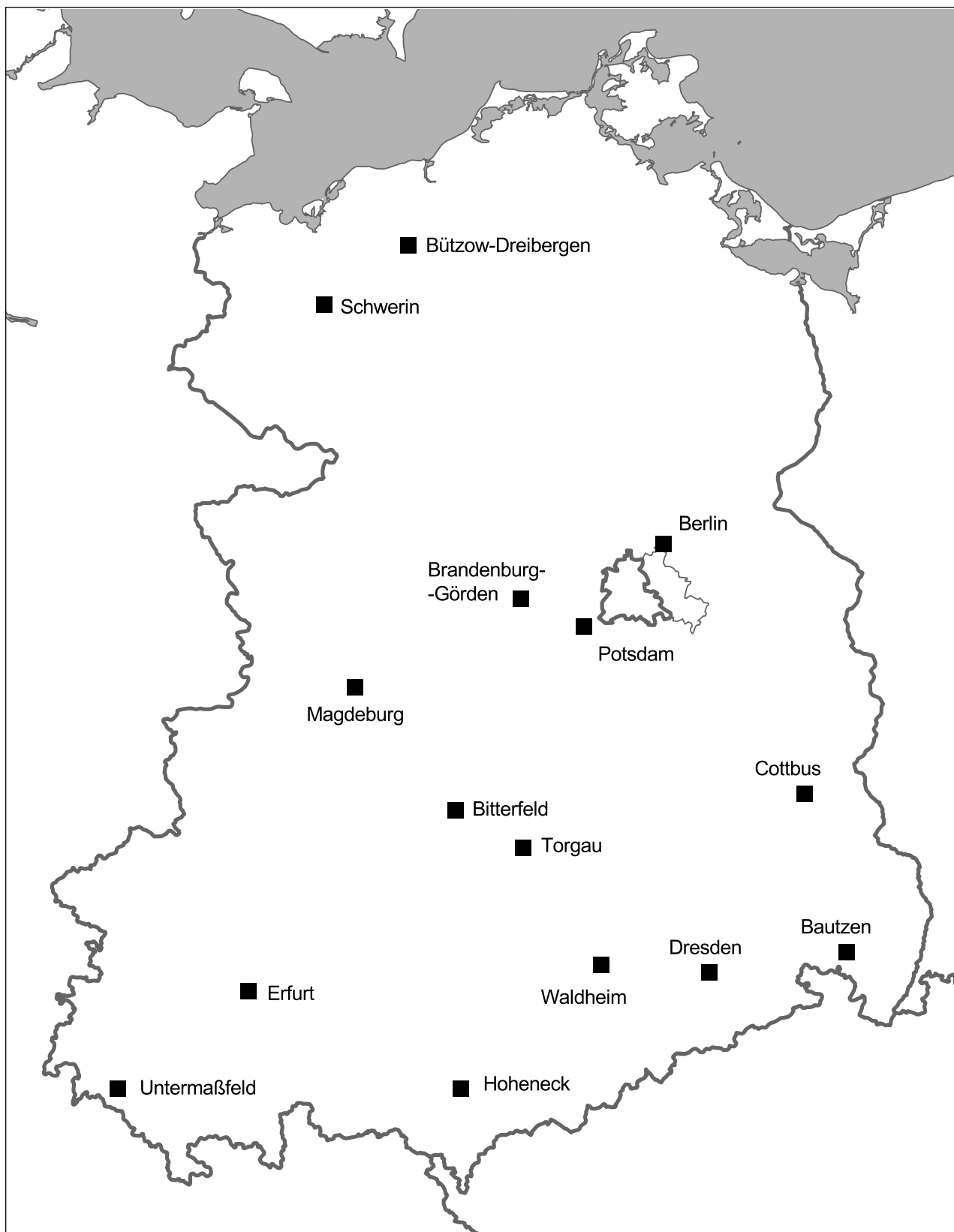

Zdroj: NA, f. SSNV-nezpr..., kart. materiály různé – 1951–1952, Statistické tabulky o stavu vězňů k 1. lednu 1951.

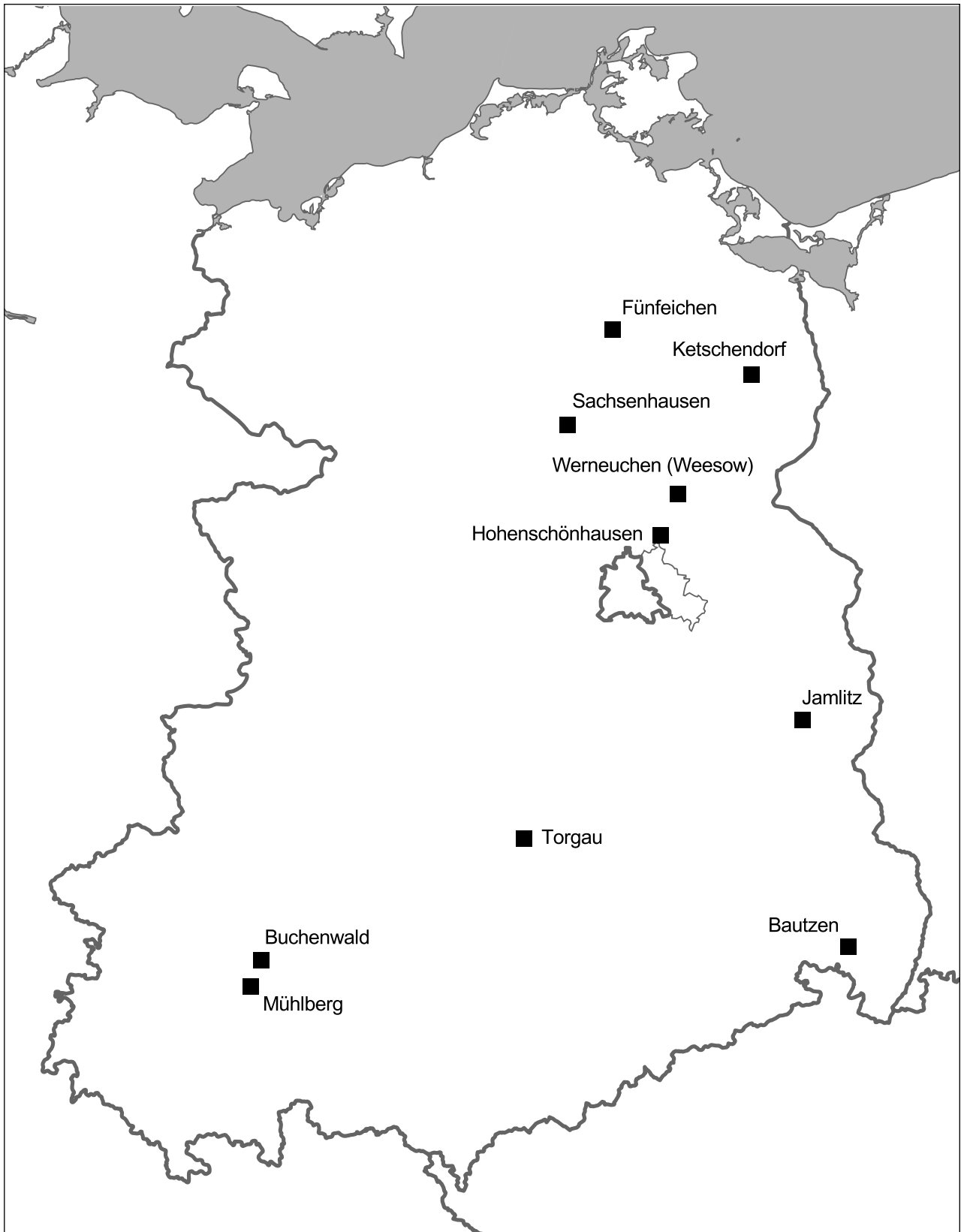
Příloha č. 2: Mapy

Věznice a pracovní tábory v Československu

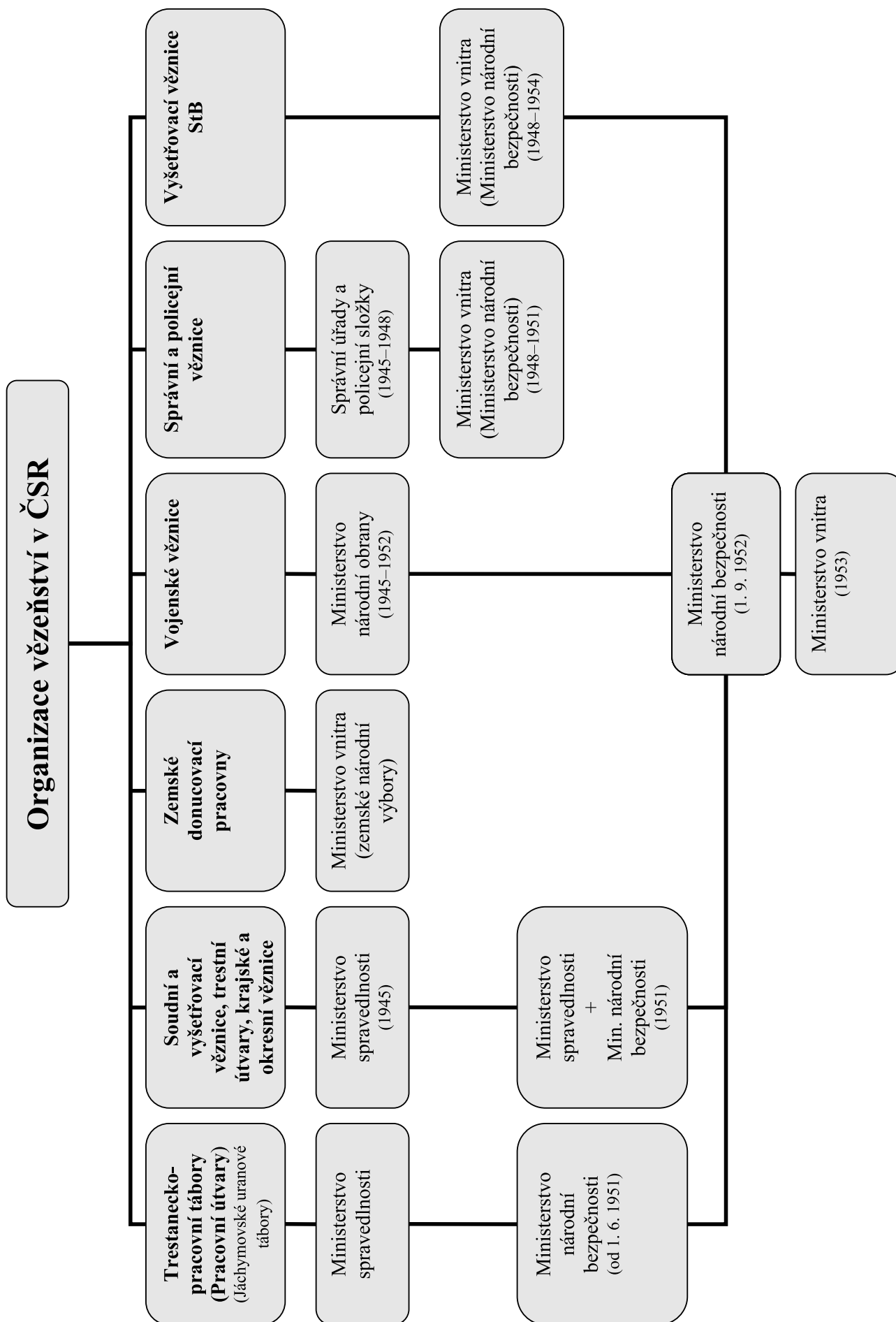

Věznice v NDR

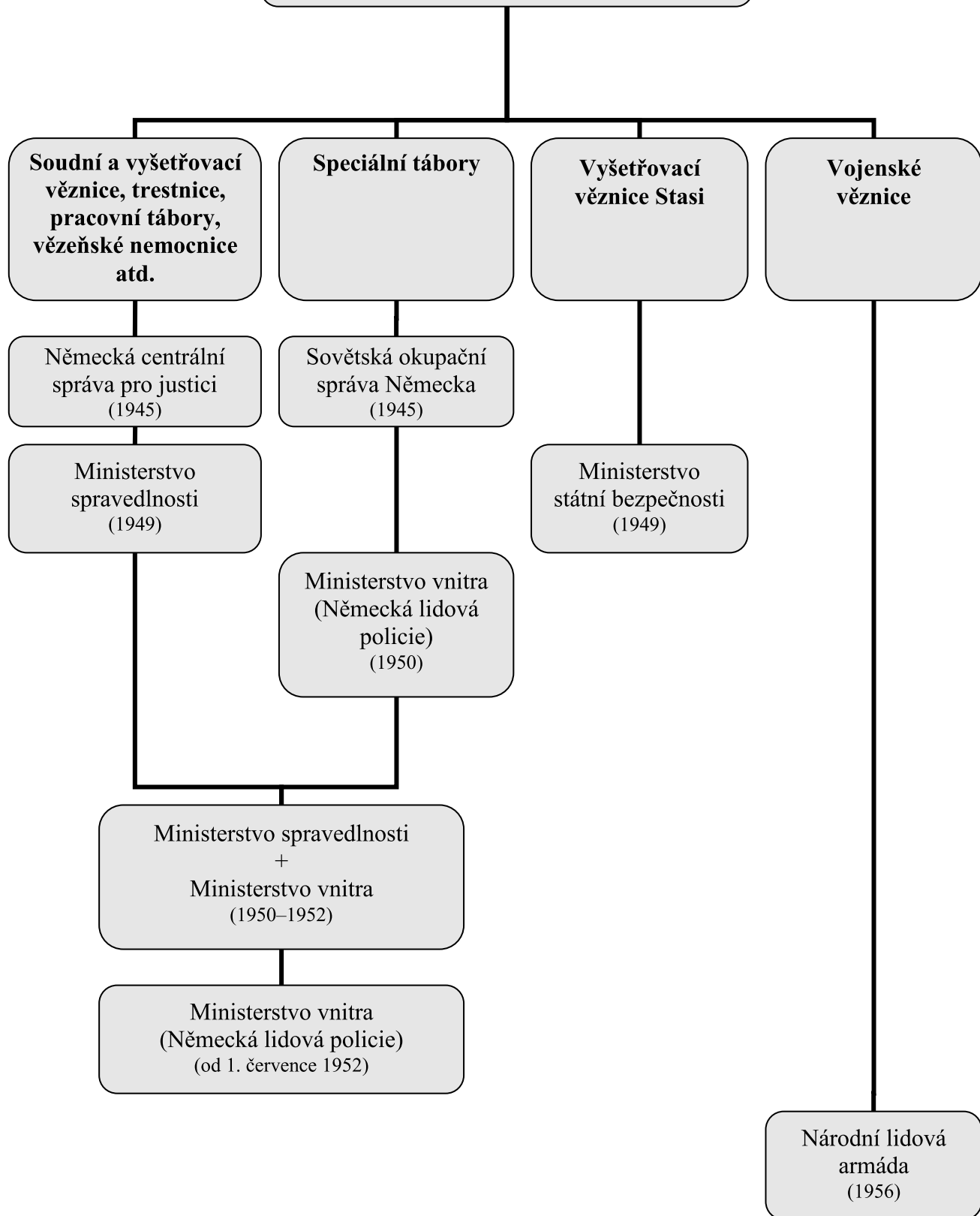

Speciální tábory v sovětské okupační zóně

Příloha č. 3: Diagramy

Organizace vězeňství v NDR

Příloha č. 4: Dokumenty

1.1. K. K. K.
TAJNÉ

Z á p í s

o úředním jednání, vedeném dne 21. října 1949 mezi velitelem SVS pplk. SVS JUDr. Milanem K l o s e m na straně jedné a vládním zmocněncem se zvláštním pověřením pro horní podnikání JUDr. Otakarem F o h l e m na straně druhé, na podkladě nápisu o úředním jednání ze dne 21. října 1949, o organizaci, udržování a pracovním nasazení trestaneckého pracovního oddílu "Ostrov".

- 1./ Velitelství SVS vytvoří trestanecký pracovní oddíl "Ostrov" který bude pracovní využit při pracích souvisejících s provozem a výstavbou závodů podniku.
- 2./ Pracovní oddíl bude umístěn a ubytován v táborech, které podnik již zřídil, případně které v budoucnosti zřídí v místech pro provoz nejvýhodnějších a to tak, aby bezpečnost byla plně zajištěna.
- 3./ Ministerstvo spravedlnosti :
 - a/ postupně doplní stav trestaneckého pracovního oddílu "Ostrov" na konečný stav 3.500 trestanců do konce roku 1950,
 - b/ bude dodávat do oddílu "Ostrov" vězně pokud možno s delší dobou výkonu trestu a po zdravotní stránce schopné práci podniku,
 - c/ bude zdravotní stav trestanců kontrolovat.
- 4./ Podnik :
 - a/ pro ubytování trestanců dá k dispozici ubikace v dřevěných, případně tvárniceových barácích, seskupených v jednotlivé tábory,
 - b/ výstavbu nových táborů, případně rekonstrukci stávajících provede tak, aby po stránce ubytování, zdravotní

a bezpečnostní vyhovovaly plánu a požadavkům velitelství SVS /: v souladu s vyhláškami ministerstva práce a sociální péče :/.

c/ pro umístění velitelství táborů, správy táborů a strážní poskytno ubikace a místnosti odpovídající s hlediska bytového a zdravotního požadavkům velitelství SVS,

d/ v táborech dá k dispozici místnosti pro pomocné služby /kuchyně, jídelny, kantiny, skladiště potravin, lékařské ordinace a ošetřovny, umývárny, koupelny se sprchami, prádelny, sušárny pracovních obleků, dílny krejčovskou obuvnickou, zámečnickou a truhlářskou/.

e/ zavade do každého tábora řádně krytý přívod zdravotně nezávadné vody pitné a užitkové, zřídí zdravotním předpisům odpovídající záchody, kryté prostory pro organické a jiné odpady /: žumpy a pod.:/ a provede řádnou kanalicaci táborů,

f/ zařídí telefonní spojení se všemi tábory, tyto vybaví signalizačním, osvětlovacím a vytápěcím zařízením a na všechny tábory dodá náhradní osvětlovací zařízení /:agregáty:/.

5./ Objekty uvedené pod bodem a - f odst. 4 tohoto zápisu

zřídí, vybaví a bude udržovati podnik vlastními náklady.

Náklady na opravy budov a zařízení, na nichž vznikly škody vinou velitelství tábora nebo tristauců, hrají ministerstvo spravedlnosti.

6./ Objekty uvedené pod bodem a - f odst. 4/ tohoto zápisu

budou protokolárně přejímány, pokud se tak již nestalo, velitelstvím stanice SVS Ostrov za přítomnosti zástupce velitelství SVS, velitele přejímaného objektu a zástupce podnikové správy táborů.

7./ Za ubytování vězňů bude podnik účtovati podle příslušných vyhlášek ministerstva práce a sociální péče o hro-

- 11./ madsnám ubytování /; t.j. ve smyslu vyhlášky č. 120/1946 nejvýše 6 Kčs na jednoho vězně a může včetně otopu a svítla :/.
- 8./ Střežení trestanců příslušníky SVS a SHB uvnitř táborů, na oplocených pracovištích povrchových a na pracovištích podzemních obstará velitelství SVS. Podnik omezí a v nejbližší době úplně odstraní používání trestaneckých pracovních sil mimo oplocená pracoviště ; pokud budou trestanci k takovým pracím používáni, bude jejich pracovní nasazení plánováno a plány pracovišť předkládat veliteli stanice SVS Ostrov. Pokud stav příslušníků SVS a SHB nebude dostačující, obstará střežení vězňů na pracovištích podnik závodní stráž podle pokynu a pod dohledem velitele stanice SVS Ostrov. Čelnové závodní stráž musí být prověřeni ministerstvem vnitra a potvrzení velitelství SVS. Závodní stráž podléhá jen veliteli stanice SVS Ostrov. Její výevik, výstroj a výzbroj, jakož i náklady střežení tohoto druhu nese podnik z vlastních prostředků.
- 9./ Podnik obstará, případně nahradí justiční správě potřebnou dopravu vězňů z vězaňských útavů do stanice SVS Ostrov a zpět. Přesuny trestanců mezi jednotlivými tábory a jejich doprava na pracoviště a zpět do tábora budou se prováděti na účet podniku jako vlastními dopravními prostředky.
- 10./ Podnik odpovídá za organizaci pracovního nasazení trestanců. Za kázeň a pořádek v táborech odpovídá velitelství stanice SVS Ostrov. Velitelství SVS a velitelství stanice SVS Ostrov je oprávněno ke kontrole rozmištní trestanců, jejich pracovního využití, pracovních norem, pracovních výsledků, jakož i mzdových listin. Tato kontrola bude prováděna v těsné spolupráci s ředitelstvím podniku.

- 11./ a/ Trestanci ubytovaní v jednotlivých táborech budou pracovně využiti na jednom, případně více dílních závodech nebo povrchových pracovištích, vždy v počtu jak si toho provozní podmínky vyžádají. Toto zařazení provádějí velitelství tábora dle pokynů Ředitelství podniku a správy příslušných závodů.
- b/ Ředitelství podniku sdělí velitelství stanice SVS Ostrov vždy 20. každého měsíce, které závody budou v následujícím měsíci používat trestance jednotlivých táborů a stanoví příslušné počty tak, aby osazenstvo tábora bylo co do počtu řádně pracovně využito. Ředitelství podniku vyrozumí dle jednotlivé závody o tom, kolik trestanců z toho kterého tábora budou mít v následujícím měsíci k dispozici.
- c/ Ředitelství podniku odpovídá za správné mezdové zařazení přidělených trestanců.
- d/ Správy závodů povedou o pracovní docházce trestanců a druhu jejich práce řádné výkazy /:směnovnice:/, které budou podkladem pro vyúčtování mezd. V těchto výkazech budou uvedeny všechny záznamy stejně jako u zaměstnanců civilních /: jmenem trestancovo je nahrazeno jeho číslem kmenovým :/.
- e/ Závodem vykázaný počet směn odpracovaných trestanci při provozu a výstavbě podniku, bude denně velitelstvím tábora kontrolován a po shledání správnosti prokazatelně oboustranně potvrzen.
- 12./ a/ Mzda za práci trestanců bude se řídití výhradně vyhláškami platnými pro civilní zaměstnance pracující v podniku, počítaje v to případně příplatky za práci přes čas, práci noční, nedělní, sváteční, příplatky výkonnostní, za obtížnou práci, prémie, příplatky t.zv. jáchymovské a pod.

- b/ Mzdové výkazy vypracované podle podkladů uvedených v bodech a - e, odst. 11 tohoto zápisu budou závedeně vyhotovovány a uzavřeny vždy nejpozději do 5. dne příštího měsíce. Za neodůvodněně opožděné vypracování mzdových výkazů odpovídá správa závodu. Mzdové výkazy trestanců potvrdí správa závodu a orgán SVS, velitelství stanice SVS Ostrov k tomu určený. Jeden stejnopis výplatní listiny předá ředitelství podniku velitelství stanice SVS Ostrov.
- 13./ Vyúčtování mezd za práci trestanců provede podnik nejpozději do 20. dne příštího měsíce. Každého prvního dne v měsíci bude podnik poukazovat ministerstvu spravedlnosti zálohu ve výši 75 % čistého salda za minulý měsíc. Zbytek poukáže podnik ministerstvu spravedlnosti současně s předloženým vyúčtováním nejpozději do 20. každého měsíce, při čemž podnik vykáže k tomuto dni srážky k nimž je podle této dohody oprávněn. Ne-
- 15./ bude-li záloha ve výši 75 % čistého salda minulého měsíce složena ministerstvu spravedlnosti prvního dne v měsíci a zbytek do 20. dne v měsíci, účtuje ministerstvo spravedlnosti z nepoukázaných příslušných částek zákonná úroky z prodlení.
- 17./ Podnik umožní orgánům stanice SVS Ostrov, jakož i kontrolním orgánům velitelství SVS všemožnou kontrolu správnosti účtovaných úplat za práci vězňů a zpřístupní těmto orgánům všechny účetní a jiné pomůcky, týkající se účtování úplat za práce vězňů a dovolí jim činit si z nich potřebné výpisy. Současně s úplatami za práce vězňů bude podnik hradit ministerstvu spravedlnosti dávky sociálního pojištění /: 14.9 % :/.
- 14./ a/ Podnik zajistí systematické zlepšování pracovní kvalifikace trestanců zřízením odborných kursů.

- b/ Podnik zařídí dále, aby technickému vybavení pracovišť vězňů byla věnována stejná péče jako pracovištím zaměstnanců civilních.
- 15./ Za stravování vězňů bude podnik účtovat tak, jak účtuje stravování v závodních kuchyních podniku pro civilní zaměstnance /: to znamená hodnoty potravin ve volkonákových cenách a režii kuchyně včetně úplaty za práce vězňů, pracujících v táborových kuchyních, po odčítání částky, kterou podnik přispívá na společné stravování civilních zaměstnanců /:. Potraviny pro táborové kuchyně dodá podnik v množství odpovídajícím normám ministerstva spravedlnosti, a zvýšením o přídatky jejichž rozsah určí k návrhu podniku velitelství SVS. Dopravu potravin do tábora bude podnik provádět vlastním nákladem. Velitelství stanice SVS Ostrov dodá podniku lístkovou hodnotu vězeňského stravování.
- 16./ Podnik seznámí trestance s platnými mzdovými vyhláškami a výkonostními normami, jakož i se směrnici pro výplatu praní podnikem poskytovaných.
- 17./ Přidělování práce trestancům na závodě provádí další dozorcí podniku, kteří tuto práci též kontrolují. Podnik vynaloží veškeré úsilí, aby mohl v nejkratší době rozšířit stav dozorců a střelníků a zabezpečí jejich činnost na zvýšenou kontrolu práce a výkonu trestanců.
- 18./ a/ V zájmu zvyšování produktivity práce trestanců a celkového jejich povzbuzání ku zvýšení pracovního úsilí zavede velitelství stanice SVS Ostrov diferencované stravování trestanců a poskytne trestancům všechny výhody, pokud jsou přípustny podle výnosů velitelství SVS.

- b/ Trestancům, kteří vykážou zdatnost při urychleném ražení
dálních dřív, může podnik podle výhod povolených minister-
stvem spravedlnosti poskytnouti z vlastních prostředků
jednorázová prémie. Tyto prémie mohou být poskytovány
ve formě peněz, cigaret nebo potravin a nebudou vykazová-
ny jako mzda.
- 19./ a/ Velitelství SVS poskytne vězňům v táborech normální vě-
zeňské oděvy.
b/ Speciální pracovní obleky a obuv poskytne trestancům
podnik podle norem platných pro příslušná pracoviště,
na kterých budou trestanci pracovat. Speciální pracov-
ní obleky a obuv, kterými je podnik povinen trestance
vybavit, budou vydávány trestancům prostřednictvím ve-
litelství tábora, které za vydaný počet odpovídá.
c/ Podnik vlastními náklady zříká, vybaví a bude udržívat
dílny pro opravu speciálních pracovních obleků a obuvi,
jakož i dodá materiál pro opravy.
- 20./ Podnik bude platit jen ty práce vězňů, které jsou ko-
múnny pro podnik /nikoliv tedy práce holičů, opravy trest-
aneckého šatstva a obuvi /: výjma oprav speciálních pra-
covních obleků a obuvi /; praní prádla, písařské práce
pro velitelství stanice nebo tábora atd. /.
- 21./ Podnik poskytne trestancům vlastními náklady první pomoc
v případě onemocnění a úrazu v důsledku pracovního nasa-
zení.
- 22./ Trestanci zvláště se provinivší v táboře nebo na praco-
višti budou přemístěni do tábora Ležnice.
- 23./ Osvětovou činnost mezi trestanci provádí výhradně veli-
telství stanice SVS Ostrov. K účinnému rozvinutí osvěto-
vé činnosti vybuduje podnik v táborech společenské míst-
nosti a tábory opatří rozhlasovým zařízením a vybaví je

filmovými promítacími přístroji.

- 24./ Aby mohla být účinněji prováděna převýškova mladých věz-
ně, budou tyto soustředěni do jednoho tábora.
- 25./ Podnik vybuduje, vybaví a bude udržovati na vhodné mí-
stě budovu pro vykonávání návštěv trestanců podle pokynů
velitelství SVS.
- 26./ Po odpykání trestu může bývalý trestanec na vlastní pří-
ní setrvati v podniku, pokud podnik bude potřebovati pra-
covní síly příslušné kvalifikace.
- 27./ O tom, kterým osobám bude povolena vstup do táborů, dohod-
ne se Ředitelství podniku s ministerstvem spravedlnosti
a pořídí o tom zápis, který bude tvořiti součást této do-
hody.
- 28./ Zástupci podniku mohou se stykati s vězni pouze po před-
chozím svolení velitele stanice SVS Ostrov a za přítom-
nosti člena SVS, pokud styk s vězni nebude u jednotlivých
zástupců podniku upraven jinak. Podnik je povinen odvo-
lat s pracoviště civilní zaměstnance, kteří udržují nedo-
volený styk s vězni.
- 29./ Vzájemné práva a povinnosti, vyplývající se zápisu o úřed-
ním jednání vedeném mezi velitelem SVS pplk. JUDr. Milanem
Klössem a vládním zmocněncem se zvláštním pověřením pro
horní podnikání JUDr. Otakarem Pohlem o trestaneckém pra-
covním odděle "Ostrov" dne 21.10.1949, pokud nebyly do
dne podpisu tohoto ujednání splněny, zůstávají tímto ujed-
náním nedotčeny. Pokud jde o doplnění stavu trestaneckého
pracovního oddělu "Ostrov", platí vylučně ustanovení bod-
ů a - b odst. 3/ tohoto zápisu.

T A B U L K A

Tento zápis je vyhotoven ve dvou stejnopisech z nichž každý se zúčastněných stran obarčí po jednom.

- 1./ V Irázu dne 1. května 1950.
- 2./ ...
- 3./ ...
- 4./ ...
- 5./ ...
- 6./ ...
- 7./ ...
- 8./ ...
- 9./ ...
- 10./ ...
- 11./ ...
- 12./ ...
- 13./ ...
- 14./ ...
- 15./ ...
- 16./ ...
- 17./ ...
- 18./ ...
- 19./ ...
- 20./ ...
- 21./ ...
- 22./ ...
- 23./ ...
- 24./ ...
- 25./ ...
- 26./ ...
- 27./ ...
- 28./ ...
- 29./ ...
- 30./ ...
- 31./ ...
- 32./ ...
- 33./ ...
- 34./ ...
- 35./ ...
- 36./ ...
- 37./ ...
- 38./ ...
- 39./ ...
- 40./ ...
- 41./ ...
- 42./ ...
- 43./ ...
- 44./ ...
- 45./ ...
- 46./ ...
- 47./ ...
- 48./ ...
- 49./ ...
- 50./ ...

50
st
za
je
noc
an
(
te

T A J N Ě

Dotatkový protokol

sepsaný dne 14. května 1950 u ministerstva spravedlnosti.

Přítomni byli :

- 1./ velitel Sboru vězeňské stráže pplk. JUDr. Milan Kloss,
- 2./ vládní zmocněnec se zvláštním pověřením pro horní podnikání JUDr. Otakar Pohl.

Dotatkový protokol tvoří nerozdílnou součást zápisu o úředním jednání vedeném dne 14. května 1950 mezi výše uvedenými stranami a stanoví :

- 1./ Podnikem jest ve zmiňném zápise o úředním jednání rozuměti : Jáchymovské doly, národní podnik v Jáchymově.
- 2./ Trestanci dodávání v rámci tohoto ujednání do trestaneckého pracovního oddílu "Ostrov" budou pracovní nasazeni výhradně na pracovištích kat. území okresů Jáchymov a Sokolov.
- 3./ Ředitelství Jáchymovských dolů, n.p. v Jáchymově vynasnaží se upravití pracovní provoz ve svých závodech tak, aby civilní zaměstnanci /: s výjimkou technických kádří :/ byli postupně nahražováni trestaneckými pracovními silami až do úplného vystřídnání civilních pracovních sil silami trestaneckými.
- 4./ Budovu pro vykonávání návštěv trestanců ve smyslu odst. 24 úředního ujednání ze dne 14. května 1950 postaví Ředitelství Jáchymovských dolů, n.p. v Jáchymově na kat. území obce Karlovy Vary na místě předem oboustranně schváleném do 3 měsíců.
- 5./ Na žádost jedné ze stran rozhodne případné neshody pokud jde o výklad dohody a stížnosti pro nedodržování závazků zvláštní čtyřčlenná komise složená ze zástupců :
 - a/ ředitelství Jáchymovských dolů, n.p. v Jáchymově,
 - b/ ministerstvo spravedlnosti - velitelství Sboru vězeňské stráže

- c/ bezpečnostní komise Ústředního výboru Komunistické strany
československa ,
- d/ oddělení pro průmysl, peněžnictví a obchod Ústředního vý-
boru Komunistické strany československa.

Nedojde-li v komisi k odklizení rozporů v zásadních věcech
může každá ze stran předložit vše k rozhodnutí sekretariátu
Ústředního výboru Komunistické strany československa.

V Praze dne května 1950.

50
str
za
je
soc
in
jn
D
pra
i P
tik
ec
no
ta

3/3-19/2

Příloha

Stručný vývoj situace v československém vězeňství a politická práce mezi příslušníky, zajišťující ostrahu ve vězeňství, od roku 1945 do sloučení s MNB.

V letech 1945-46 byl stav dozorců doplněn mladými kádry z řad dělníků, kteří měli vliv na určité zlepšení situace ve vězeňství, podstatné zlepšení však nemohlo nastat vzhledem ke kádrovému obsazení vedoucích míst, ke stavu se kterým se i značná část mladých soudruhů vlivem převážné většiny bývalých dozorců vězňů zžila.

Politická situace se vytvářela v jednotlivých věznicích dle příslušnosti k politické straně ředitele neb inspektora. Příkladně v trestním ústavu ve Valdicích, kde jak ředitel, tak i inspektor byli členy ČSL, používali různých forem a metod pro získání největšího počtu dozorců pro tuto stranu. Na příklad dozorců, kteří navštívili v neděli kostel, nebyli zařazováni do nedělní služby, byla jim dáвана přednost při zařazování na pracovní útvary vězňů tam, kde v mnohých případech "odměna" pro pana dozorce, kterou vyplácel podnik přesahovala jeho měsíční služné.

Bylo využíváno kázeňských poklesků a soudně trestných činů dozorců k získávání těchto pro jejich členství v jiné straně než v KSČ. Toto zvláště bylo využíváno v trestním ústavu na Mírově, tehdejším inspektorem Goldou, což se plně projevilo do února 1948, kdy soc. dem. strana byla nejpočetnější a příslušníci KSČ doalova živořili v MO-KSČ.

Na vedoucích místech ve věznicích až do roku 1948 byli bývalí ředitelé tajemníci, správci. Všechny úkony spojené s výkonem trestu prováděli vězňové vedli jmené seznamy dozorců, platební listiny, měli úplnou možnost obeznání se se stavem dozorců, s dislokací, bezpečnostními opatřeními a dokonce byly i případy, kdy v kancelářích u inspektora rozdělávali dozorce do strážních směn, měli vliv na vysílání dozorců jako velitelů pracovních útvarů vězňů.

Situace na pracovních útvarech, kterých v tomto údobí bylo několik set byla daleko horší. Většina útvarů byla malých, byly zřizovány ještě u soukromých podnikatelů, z jejichž strany byly dávány úplaty ve formě peněžních částek, různých produktů pro vedení věznice a v menším měřítku pro dozorce - velitele pracovních útvarů.

Výkon trestu neplnil svůj účel, neboť o převýchovné práci se nedalo hovořit. Ve věznicích byly prováděny náboženské obřady, vězeňské knihovny obsahovaly literaturu předmnichovské republiky.]

Vedení věznic bylo prakticky v rukou privilegovaných vězňů z řad buržoasie, bývalých ředitelů, statkářů, kteří kolaborovali a nacisty.

Ku příkladu bývalý předseda vlády po Mnichovu Beran, vedl justiční statek na Javorníku, na Mírově pak prakticky vedli 4 vězňové MNV. Inspektor věznice byl předsedou MNV, kancelář byla v administrativní budově ve věznici a tito vězňové vedli veškerou agendu. Rozepisovali dodávky zemědělcům za asistence 1 dozorce, prováděli kontrolu a soupis domácího zvířectva, a chodili po vesnici s bubnem a seznamovali občany s nařízeními a vyhláškami.

Ani v ostatních věznicích situace nebyla jiná. Na jedné straně bylo vůči vězňům používáno hrubého násilí a na druhé straně poskytovány neoprávněné výhody spojené s familierním a alibistickým postojem. Návštěvy a dopisy zvláště na PÚ nebyly nijak omezeny a byly uskutečňovány dle toho jak velitel PÚ uznal za vhodné. Tím docházelo k tomu, že vězňové, zvláště ti, kteří vedli administrativu PÚ měli návštěvu celou neděli bez přítomnosti dozorce a byla celá řada případů, kdy vězni vyprovázeli svoje manželky bez dozoru na nádraží.

Tato situace se plně odrazila i po stránce bezpečnostní. Na příklad v roce 1947 jen v měsíci červenci zaznamenal trestní ústav na Mírově 27 útěků vězňů z pracovních útvarů /PÚ/.

Ze všech těchto nedostatků nebyly prakticky činěny žádné závěry. Dozorci nepodléhali vojenské soudní pravomoci, kázeňská pravomoc byla omezena pouze na určité srážky z platu neb odnětí volna v neděli.

Vězni, který byl po útěku dopaden bylo vyměřeno 30 dní samovazby s patřičnými pěstmi, tvrdým ložem a byl dán do oков.

Za útěky vězňů, za nedovolený styk s vězni, za hrubé porušování služebních povinností nebyly dozorce bráni k zodpovědnosti. Za tyto případy byly jen odvolání a přeřazení na jiná pracoviště.

S těchto hledisek je nutno vidět i situaci na úseku morálně-politického stavu.

Nebylo prováděno žádné školení politické ani odborné dozorcům, kteří nově nastoupili, nebyla věnována téměř žádná péče a byla celá řada případů, kdy vězňové pomáhali dozorce vnikat do služebních úkolů, což mělo za následek, že denní pořádek se řídil požadavky vězňů.

Po únoru 1948 objevily se i určité změny ve věznicích. Z vedoucích míst byli odstraněni ředitelé, správci, tajemníci a elévové, nebyli však nahrazeni dělnickými kádry, nýbrž dozorce, kteří vykonávali službu již za bývalé republiky.

Upevnila se a zesílila posice dozorců - členů strany KSČ a byly zřizovány samostatné ZO-KSČ ve věznicích, kde stav členů odpovídal podmínkám.

Nezlepšila se však celková situace ve vězeňství, neboť nebylo jednotných řádů a předpisů, nebyl dostatečný počet schopných kádrů na vedoucí

místa a pro administrativu, takže ji vedli nadále vězňové. Naopak situace se stávala za těchto okolností závažnější tím, že v tomto období se měnilo třídní složení vězňů. Až do té doby převážná většina vězňů byla odsouzena mimořádnými lidovými soudy a pro kriminální delikty a v této době byli již do věznic dodáváni protistátní zločinci.

Pro výchovu dozorců jak po stránce politické, tak i odborné nebylo uskutečněno ani potřebné minimum. Vojenská výchova se omezila na uskutečňování ostré střelby z pistole a pušky jednou v roce bez potřebné theoretické přípravy. Nedá se proto v roce 1948 hovořit o tehdejší vězeňské strážci jako o ozbrojené složce neb organizace a výkon služby odpovídal situaci hlídací společnosti i když v této době byla již mezi dozorcí řada schopných a svědomitých příslušníků, kteří měli snahu zlepšit situaci v jednotlivých věznicích, hlavně v otázce kázně a vojenském vystupování a plnění úkolů.

Určitá zlepšení zaznamenává rok 1949 po vydání zákona o Sboru vězeňské stráže, kdy tato složka je zařazena na roveň ostatních bezpečnostních složek, příslušníci podléhají vojenské soudní pravomoci a je připravováno i vydání Kázeňského řádu SVS. Tato opatření jsou příslušníky vítána, jinak však je chápána a plněna povinnost, která z těchto opatření pro příslušníky vyplývá. Dokazuje to ta skutečnost, že rok 1949 zaznamenává 895 útěků, z toho 295 vyšetřovanců.

Naproti tomu bylo uděleno pouze 238 kázeňských trestů což dokazuje to, že tak závažné případy jako byly útoky vězňů nebyly řešeny ani kázeňsky. Příklad: Příslušník SVS přidělený službou v trestním ústavu na Mírově měl za úkol střežit 4 vězně zaměstnané bouráním starého mlýna. S jedním z těchto vězňů se vzdáli asi 1 km, kde chytali v říčce ryby, ostatní vězňové toto využili a uprchli. Závěr k tomuto případu byl 5 dní domácího vězení pro uvedeného příslušníka. /Chybík, který je nyní souzen pro spojení s vězni./

Tím, že nebyly činěny patřičné závěry k hrubým kázeňským pokleskům a soudně trestným činům, tyto zaznamenávaly vzestupnou tendenci.

K tomu přispělo ve značném měřítku zřízení okresních stanic SVS dnem 1. února 1949, kdy byly převzaty věznice okresních soudů, kde až do této doby vykonávali službu soudní zřízení. Těchto stanic bylo na 227 rozsetých po celé republice, /mimo NPT^{PN}, kterých bylo také kolem 200/. Jednotlivé věznice byly obsazeny v průměru 3 příslušníky.

K zvládnutí úkolů, vyplývajících pro velitele stanic bylo zapotřebí politicky i odborně schopných, vyškolených kádrů, kterých však v této době v potřebném počtu nebylo.

Příslušníci neovládali rozsáhlou agendu, která zahrnovala kromě výkonu vazby a trestu i úsek hospodářský, účetnictví a celou řadu úkolů, jejichž

ovládání bylo podmínkou pro správné vedení těchto stanic. Tím se stalo, že ve většině případech byli těmito koly pověřeni vězňové a vcelku se projevil velmi familierní poměr mezi příslušníky a vězni.

Ve značném měřítku se začal projevovat nedovolený styk příslušníků s odsouzenými ženami, kdy docházelo k intimnímu pohlavnímu styku. K těmto případům docházelo v první řadě tam, kde vykonávali službu pouze 2 neb 3 příslušníci, čímž byla značně stížena jejich kontrola. S tímto problémem se vypořádalo vězeňství teprve po uzavření těchto malých a nevyhovujících věznic koncem roku 1953 a počátkem roku 1954.

V roce 1949 přistupuje Velitelství SVS k prvnímu opatření směřujícímu k rozvíjení osvětové činnosti v rámci složky. Do dvou 6 týdenních kursů pro osvětové instruktory, které pořádá MNB pro příslušníky SVS a OSŽ, vysílá velitelství SVS 67 příslušníků. Část absolventů těchto dvou kursů je přidělena do krajských soudních věznic a velkých trestních ústavů pro výkon funkce osvětových instruktorů. Současně je na Velitelství SVS zřízeno oddělení osvěty, které jejich práci řídí. Až do této doby není možno hovořit o politické práci neb rozvíjení masově-kulturní činnosti.

Činnost osvětových instruktorů byla zaměřena na přednáškovou činnost, přehledy denního tisku pro příslušníky a většina jejich činnosti byla zaměřena na převýchovnou práci vězňů. Byly pořádány přednášky pro vězně, promítány filmy, zřizovány různé kulturní kroužky a podobně.

Tato činnost nezaznamenávala požadovaných výsledků a neplnila svůj účel i když jí bylo věnováno velmi mnoho času. Pro příslušníky bylo vymezeno 8 hod. politického školení týdně. Obsahově byly tyto přednášky v častých případech závadné, osvětoví instruktoři si je připravovali sami. Oddělení osvěty na Velitelství SVS byl vypracován plán jaká téma; v kterém měsíci je nutno proškolit, chyběla však přímá pomoc a kontrola u podřízených útvarů. Velitelství SVS se spokojilo pouze s písemným hlášením, že přednáška byla uskutečněna, za jaké účasti a jaká byla diskuse.

Za rok 1950 bylo jen v českých zemích uskutečněno 2.113 přednášek pro příslušníky, kterým bylo věnováno celkem 14.587 hodin. Tyto přednášky byly odtrženy od současné situace, nestaly se v politické výchově příslušníků činitelem, který by podstatně pomohl k zlepšení výkonu služby a zlepšení morálně-politického stavu příslušníků, neboť byly odtrženy od služební problematiky. Příklad: V Košicích se v červenci školila "Vídeňská arbitráž", v Brně "Mezinárodní situace mezi dvěma světovými válkami", v Ústí n/L. "Světová krise 1929" a podobně. Závažná byla ta skutečnost, že v řadě případů tyto politické přednášky zpracovávali

vězňové. Přednášky byly nejprve předneseny příslušníkům a potom vězňům. Na příklad v situačním hlášení z Brna bylo uváděno, že vězňové školili příslušníky a výsledky, že se projevovaly v nedovoleném styku s vězni.

Touto formou byla vedena politická výchova až do roku 1952, do doby sloužení vězeňství vojenského, ministerstva spravedlnosti a vězeňství národní bezpečnosti, pod jediné vedení, Správu nápravných zařízení /SNZ/ v rámci bývalého ministerstva národní bezpečnosti. Tato forma politické výchovy nebyla správná i když v posledním období se značně zlepšila úroveň přednášek vlivem soudruhů, kteří v letech 1950-52 absolvovali KPS, OPŠ a různá krátkodobá školení. Největší pozornost byla věnována ranním dvacetiminutovkám, doplňování knihoven příslušníkům a vězňů.

Rok 1949 se dá nazvat rokem očisty SVS, neboť od 1.2. do 31.8.1949 bylo propuštěno 395 příslušníků, kteří vykonávali již službu za předmnichovské republiky což vyjadřovalo takřka celou 1/4 tehdejšího stavu. Na druhé straně bylo přijato z řad dělníků za rok 1949 400 nových příslušníků, kteří byli posilou pro ozdravení složky. Projevovaly se však nedostatky v náboru, neboť pro SVS byli dávání v mnohých případech lidé, kteří nenašli uplatnění v jiné bezpečnostní složce a s hlediska podceňování práce ve vězeňství byli dávání do SVS.

Dokázal to rok 1950 a další, kdy současně s prováděným nábořem byli uvolňováni příslušníci, kteří nastoupili před krátkou dobou, nestačili na úkoly, dopouštěli se hrubých kázeňských poklesků anebo soudně trestných činů.

Měnilo se k lepšímu i politické složení složky SVS.

Politické složení příslušníků k 1.2.1949 bylo :

30 % členů KS Č před únorem,
44 % členů KSČ po únoru,
26 % nečlenů a členů jiných stran.

K 1.9.1949 :
42,5 % členů KSČ před únorem,
44,5 % členů KSČ po únoru,
13 % nečlenů.

Stranicky se soudruzi v této době vyžívali v závodních organizacích KSČ ve velkých věznicích, tam kde byla zřízena Velitelství oddělení SVS, vcelku na 29 ZO-KSČ. V okresních soudních věznicích byli soudruzi napojeni na ZO-KSČ okresních soudů, kde ve většině případů nežili stranicky vůbec i když se občas zúčastňovali schůzí ZO-KSČ okresních soudů.

Na pracovních útvarech vězňů prakticky se stranicky nežilo.

Příslušníci, kteří byli na tyto útvary přidělováni na několik měsíců zůstávali členy ZO-KSČ toho Velitelství oddílu SVS, odkud byl PÚ zřízen a jen ojediněle tam, kde jich byl větší počet se vždy jeden příslušník zúčastnil členské schůze ve své základní organizaci.

Činnost závodních organizací byla zaměřena hlavně na schůzovou činnost. Praktický stranický život spočíval v účasti členů na jedné členské schůzi v měsíci, na které byl vždy jako hlavní bod referát o mezinárodní situaci, který připravili ve většině případech osvětoví instruktoři a později političtí pracovníci. ZO-KSČ byla zajišťována různá výročí, přehled tisku a bylo málo organizací, které se zabývaly řešením kázeňských poklesků příslušníků - členů strany.

Ve výborech organizací byli většinou málo zkušení soudruzi a převážná část z nich byla z řad příslušníků, kteří sloužili za první republiky. Takovéto složení se objevovalo ještě v roce 1950.

Zajišťováním služebních úkolů se ZO nezabývaly vůbec a ze strany služebních orgánů naopak bylo zdůrazňováno nezabývat se služebními úkoly, to že je věcí jejich. ZO se proto nestaly vedoucí silou v zajišťování plnění služebních úkolů a neměly ani vliv na zlepšení morálně-politického stavu. Nebylo řídkým zjevem, že ZO-KSČ pracovaly jako organizace zájmové, neboť se zabývaly otázkou komu má být přidělena zahrádka, kdo má obdržet byt, dávaly velitelům návrhy na povýšení a pod. V některých případech zasahovaly do pravomoci velitelů nebo naopak, byly veliteli opomíjeny. Jejich činnost byla ve značné míře závislá na pomoci osvětových instruktorů a tak se stávalo, že se i schůze nekonala, když nemohl být osvětář přítomen.

Pomoc vyšších stranických orgánů byla nedostačující, málo se zúčastňovaly stranických akcí. Výbory ZO měnily program, když se dostavil instruktor z OV-KSČ, vyhotovovaly sáhodlouhé zápisy z členských schůzí, s jiným obsahem pro svoji potřebu a s jiným obsahem pro vyšší stranický orgán, aby prý nevyzrazovaly služební tajemství. Bylo jen málo organizací, které plnily svůj úkol tak, že byly pomocníkem při zajišťování služebních úkolů.

V roce 1949 nábořem nových lidí se jevila nutnost jejich odborného i politického školení, když měly být zvládnuty úkoly ve vězeňství, které byly značné a vyplývaly z generální linie dané IX. sjezdem KSČ.

V prosinci bylo proto zřízeno pro složku SVS výcvikové středisko, kde bylo započato se školením mladých, nově nastoupivších příslušníků. V náplni školení byla polovina věnována školení politickému a druhá polovina odbornému školení a voj.výchově. Byly uskutečňovány 3 měs. základní kursy a 14 denní krátkodobé, zaměřené hlavně na voj.výcvik, upevnění kázně a voj.vystupování příslušníků.

V tomto výcvikovém středisku SVS bylo prováděno školení až do roku 1953 a bylo přínosem pro zlepšení situace ve složce. V první řadě byly vychovány kádry pro odpovědná místa, jak vedoucích služebních funkcionářů, tak i pro práci administrativní, takže mohli být postupně odvoláváni z vedoucích míst starší příslušníci a v administrativě nahrazení vězňové příslušníky.

✓ Přestože kádrové ozdravení přineslo určité zlepšení výkonu služby, zůstávají zde ve své většině staré formy práce, korupce a nedostatečná morálka příslušníků.

V roce 1950 v dubnu byli ministerstvem spravedlnosti jmenováni první političtí zástupci pro velké útvary /Ostrov, Praha, Plzeň-Bory, Mírov, Valdice a Brno/. Tito političtí zástupci nesplnili svůj účel, který měl spočívat v první řadě v pomoci k správnému rozvinutí stranicko-politické práce. V první řadě byli vybíráni bez důkladného kádrového ověření /Jež, Špaček, Stroin a Štěpánek/ nebyli obeznámeni se služební problematikou, neměli ani dostatečný zkušenosť ve stranické práci, čímž se stalo, že kolektivy neupevňovali, naopak tyto se jejich činností ještě rozleptávaly.

Svoji činnost zaměřovali na zjišťování poznatků o jednotlivých funkcionářích a příslušnících, na kontrolu práce osvětářů, dle vlastního úsudku podávali návrhy na propuštění a podobně. Tak na příklad politický pracovník Jež ve věznici na Pankráci /za krátký čas uvolněn, neboť podvodným způsobem získal čl.leg. KSČ/ vychvaloval velitele npor.Němce a na jedné poradě u Velitelství SVS hovořil o jeho bolševickém směru a krátce na to byl npor.Němec zatčen orgány Stb.

Politický pracovník Štěpánek v Brně si získával poznatky na příslušníky od vězňů tím způsobem, že jim dával papír a tužku, aby mu napsali jak se k nim příslušníci chovají, slouží a podobně.

K politickým pracovníkům neměli důvěru příslušníci ani služební funkcionáři, kteří neznali jejich poslání a tak se stávalo, že byli nazýváni "politickými komisary", kteří u útvaru měli větší právo než velitel.

Situace ve stranicko-politické práci nebyla uspokojivá a jevila se potřeba kádrů, jak po stránce služební, tak i pro stranickou práci.

Velitelství SVS ve snaze zintenzivnit nábor nových lidí požádalo o pomoc ÚV-KSČ k získání potřebných 1.600 příslušníků. ÚV-KSČ tento počet schválil a rozvrhl směrná čísla na jednotlivé kraje. Nábor však probíhal neuspokojivě a schválený požadavek byl za rok 1951 splněn jen na 30%.

Do SVS bylo v roce 1951 přijato 480 nových příslušníků, propuštěno 283 příslušníků, celkem stav se zvýšil jen o 197 příslušníků. Zlepšilo se obsazení velitelských míst na Velitelství oddělení SVS.

Z celkového počtu 29 Velitelství oddělení SVS bylo již jen 8 velitelů kteří nastoupili službu za buržoasní republiky a 21 velitelů, kteří nastoupili službu po roce 1945-48. Z toho 25 velitelů bylo členy KSČ od roku 1945 a 4 po únoru.

Z celkového počtu 178 velitelství stanic SVS vstoupilo do SVS :

před okupací	37 příslušníků	- 20,67 %
v okupaci	10 příslušníků	- 5,58 %
po okupaci	132 příslušníků	- 73,75 %

Politická příslušnost velitelů stanic :

Před únorem 1948 vstoupilo do KSČ	114 příslušníků	- 63,64 %
Po únoru 1948 vstoupilo do KSČ	53 příslušníků	- 29,66 %
Nečlenů	12 příslušníků	- 6,70 %

V roce 1951 byla připravována reorganizace, která byla zaváděna 1.1.1952 tím, že byla zřízena krajská velitelství SVS. Nebyl to úkol lehký neb se jednalo o získání potřebných schopných kádrů v průměru 16 příslušníků pro jeden kraj. Funkce náčelníků byly obsazeny ve všech krajích kromě Bratislavského, příslušníky, kteří nastoupili službu v období 1945-50. Z toho bylo 12 absolventů 3 měs. neb 6 měs. kursu v Řepích.

I když do tohoto období byl stav kádrů ve složce v českých zemích neuspokojivý, byla situace na Slovensku daleko nepříznivější. Do roku 1950 bylo totiž pro Slovensko samostatné velitelství SVS, takže nebylo centrálního vedení. Teprve počátkem roku 1951 byla převzata veškerá agenda ze Slovenska a vytvořeny předpoklady pro uskutečňování jednotnosti Sboru. Přesto, ale byla velitelská místa obsazena příslušníky, kteří vstoupili do služeb ve vězeňství před rokem 1939 neb dokonce za t.zv. Slovenského státu.

Začátkem roku 1952 bylo ještě 5 velitelů na Slovensku, kteří nastoupili před rokem 1939.

Kádrové posilování velitelských míst bylo hlavně umožněno školením v Řepích, kde do této doby absolvovalo školu I. stupně 425 příslušníků a školu II. stupně 120 příslušníků, kromě 1 běhu pro velitele stanic a kursů krátkodobých.

Největší slabinou však zůstávala politická práce a rozvíjení masově-kulturní činnosti. Po zřízení krajských velitelství SVS byli již systemisováni u těchto ZNP, ve většině případech z řad bývalých

osvětových pracovníků od velitelství oddílů SVS a někteří z řad nově nastoupivších příslušníků, kteří neměli dostatek znalostí po služební stránce, neznali vězeňskou problematiku a tím výsledky jejich práce nepovídaly plně stupni na jaký vzhledem k zvykům úkolům ve vězeňství bylo potřebí práci politickou postavit. Na druhé straně bývalí osvětáři se těžce zbavovali starých forem své práce a svoji činnost spatřovali v přednáškách a organizování kulturních podniků. K zlepšení stranické práce přispělo přebudování ZO-KSC v ÚO-KSC v roce 1951 a směrnice pro práci ÚO-KSC. Toto přebudování se dělo velmi pomalu a zvláště nové metody a formy práce ÚO-KSC se těžce rozjížděly.

Tím se stalo, že v některých případech ještě v roce 1952 nebyly samostatné ÚO-KSC a že na okresních stanicích byly ještě po sloučení v MNB na podzim 1952 někteří členové organizováni v ZO-KSC okresních soudů.

Až dosud byly uváděny poznatky ze situace ve vězeňství prováděného ministerstvem spravedlnosti a jeho složky SVS. Podobná situace byla však i ve vojenském vězeňství a ve vězeňství národní bezpečnosti. Vězeňství takto roztržitěné nemohlo splňovat svůj účel, neboť každá z uvedených složek jej prováděla vlastním způsobem. Teprve sloučením veškerého vězeňství pod bývalé ministerstvo národní bezpečnosti, řízené Správou nápravných zařízení, byly vytvořeny nutné předpoklady k jednotnému a správně řízenému vězeňství a nastoupena cesta jeho nepřetržitého zkvalitňování.

Všem velitelům oddílů SVS v krajích českých a slovenských.

Věc: Směrnice o náboru do SVS pro rok 1952.

Aby byl řádně zajištěn nábor do SVS ustanovuje se od 1.12.1951 při všech dosavadních krajských soudních věznicích, na příště u všech krajských velitelství SVS, náborčík pro Sbor vězeňské stráže, do kteréžto funkce ho pověří /ustanoví/ po předchozím souhlasu velitelství SVS, velitel oddílu, na příště krajský velitel. Dále pak je nutno ustanovit do funkce náborčíky SVS při soudních věznicích typu B, kteří budou vykonávat normální službu, při čemž budou úzce spolupracovat s krajskými náborčíky SVS a dle jejich pokynu starat se o nábor v tamním okrese.

Každý náborčík je povinen navázat nejužší spolupráci s krajskými politickými tajemníky a bezpečnostními referenty KSČ, rovněž tak s okresními výbory KSČ, které budou nábor podle rozhodnutí Ústředního výboru KSČ politicky zajišťovat. Dále pak naváží těsnou spolupráci s náborčíky SNB, kteří jsou u každého krajského velitelství nebo většího okresního velitelství SNB, neboť jejich prostřednictvím bude udržován styk s Stb, které provádí šetření o nových žadatelích do SVS. Je nutno navázat také nejužší spolupráci s většími průmyslovými závody a to hlavně s funkcionáři závodní rady, závodní organizace KSČ, kádrovým oddělením závodu, s funkcionáři místních národních výboru a jiných masových organizací. Funkcionáře průmyslových závodů je nutno stále přesvědčovat o nutnosti náboru do SVS.

Prošetřování uchazečů do Sboru vězeňské stráže.

Získá-li náborčík nového uchazeče do Sboru vězeňské stráže, vyžádá si kádrový materiál a jeho doporučení do SVS od masových organizací /závodní rady, kádrového oddělení závodu, MNV a jiné/. Dále pak požádá o prošetření uchazeče po stránce státně-bezpečnostní krajské velitelství Stb, které nebude napříště dělat ustanovky, nýbrž dá pouze vyjádření, zda je nebo není z hlediska státně-bezpečnostního námitek proti přijetí uchazeče do SVS. Podrobnější šetření mohou náborčíci vyžadovati jen ke konkrétním případům nebo závadám, které se vyskytnou při kádrovém pohovoru s uchazečem nebo vyskytnou-li se nějaké závady v informacích závodu, z místa bydliště, po případě jinde. Po provedení tohoto procesu bude provedena celostátní lustrace /t.j. náborčík předá náborčíku SNB seznam nových uchazečů o přijetí do SVS, ve kterém bude uvedeno : jméno, data narození, bydliště, okres a kraj, kam uchazeč přísluší a tento jej předloží ministerstvu národní bezpečnosti k vyjádření/.

Aby byl zajištěn rychlejší postup při vyžadování stranického kádrového materiálu je třeba, aby náborčíci SVS po dohodě s okresními politickými tajemníky nebo krajskými tajemníky vyžadovali tento sami za předpokladu, že tito političtí pracovníci pro přílišné zatížení jinými úkoly nemohli by tento materiál včas zajišťovati. Celou tuto žádost o řádném prošetření jak stranickými, tak i státně-bezpečnostními orgány odevzdají náborčíci okresnímu sekretariátu KSČ ku schválení. Po schválení okresním sekretariátem odešle tento celou žádost na velitelství SVS, které předvolá uchazeče na příslušné krajské velitelství SVS k odvodu / t.j. tam, kde jsou zřízeny odvodní komise v čele s lékařem, který bude odvodny provádět /.

Za provádění náboru do SVS jsou plně zodpovědni náborčíci Sboru vězeňské stráže, kteří musí přes veškeré těžkosti, které se jim vyskytnou snažit, aby náborou kvotu pro rok 1952 ve svém kraji splnili na 100%.

Náborčíci si povedou kartoteky žádostí a po vyřízení každého uchazeče si vyznačí, zda službu nastoupil či nikoliv.

Pro jednotlivé kraje stanoví tuto kvotu, která se musí za každých podmínek splnit :

v krajích českých :		v krajích slovenských :	
Praha	210	Bratislava	51
České Budějovice	60	Báňská bystrica	35
Plzeň	80	Košice	39
Karlovy Vary	35	Nitra	100
Ústí nad Labem	100	Prešov	44
Liberec	96	Žilina	33
Hradec Králové	102		
Jihlava	60		
Brno	72		
Olomouc	60		
Gottwaldov	53		
Ostrava	50		
Pardubice	70		

K počtu stanovené kvoty bylo přihlédnuto k podmínkám v každém kraji.

Aby nábor do SVS skutečně ^{byl} splněn zapojí na tento rovněž velitel oddílu spolu s politickým zástupcem všechny příslušníky SVS a navrhne jim soutěžení mezi sebou, který z nich získá nejvíce příslušníků SVS. Budou-li přijati 3 uchazeči, které obstaral příslušník SVS, kromě náborčíka /nebude-li v tom vadit jiná okolnost/ odmění velitel oddílu napříště krajský velitel tohoto příslušníka podle kázeňského řádu.

Dále pak je třeba, aby političtí zástupci velitelů oddílů spolu se závodní organizací KSČ a ostatními masovými organizacemi zajišťovali nábor politicky a tomuto věnovali největší péči. Necht není jednoho příslušníka SVS, který by nesoutěžil o získání nových příslušníků, necht není jednoho oddílu SVS, který by nesoutěžil s ostatními oddíly SVS.

Velitel SVS:

Statistické hlášení o příslušnících NZ za měs.

l e d e n 1955

(celkem mimo Jáchymova)

Celkový stav: 3656	Z toho v KSČ: 3045	Z toho kand.: 296	v ČSM: 279	nestraníci: 611																																							
Počet:	úo-KSČ: 73	úS-ČSM: 13	V SČSP: 3331	odp.SČSP: 48	V M: 2357																																						
Třídní složení příslušníků		KSČ	kand.	Nestr.	Příslušníci MV do roku 1945																																						
dělníci	3386	2604	258	524	Druh služby	KSČ	kand.	Nestr.																																			
rolníci	68	25	12	31	čestnictva	15	-	10																																			
úředníci	51	38	6	7	policie	20	4	12																																			
jiná povolání	151	86	14	51	vlád ní vojáko	15	1	11																																			
C e l k e m :	3656	2753	290	613	dozorci vězňá	150	10	42																																			
Odměny příslušníků podle káznického řádu hlava 17 celkem : 61																																											
Z toho	KSČ	ČSM	Nestr.	Celkem	a	b	c	d	e																																		
Poddůstojníci																																											
Důstojníci																																											
Tresty příslušníků podle káznického řádu hlava 5 a 9 celkem : 61																																											
Z toho	KSČ	ČSM	Nestr.	Celkem	a	b	c	d	e	f	g																																
Poddůstojníci	49	1	8	58	18	12	16	12																																			
Důstojníci	3	-	-	3	2	-	-	1																																			
Podáno trestních oznámení na :				1	Odvoláno příslušníci : 1																																						
Z toho	KSČ	ČSM	Nestr.	Celkem	KSČ	ČSM	Nestr.	Celkem																																			
Poddůstojníci																																											
Důstojníci																																											
Kolik bylo provedeno opatření ve smyslu zákona 85/50 Sb :																																											
Kolik příslušníků bylo propuštěno na vlastní žádost :																																											
Kolik příslušníků bylo přemístěno k jiným složkám MV :																																											
Kolik příslušníků bylo přemístěno od jiných složek ke složce NZ :																																											
Kolik příslušníků bylo přijato nábořem :																																											
<table border="1"> <tr> <td>Pohyb členů</td> <td>KSČ</td> <td>kand.</td> <td>ČSM</td> <td colspan="3">Politické školy</td> </tr> <tr> <td>Vyloučeno</td> <td>2</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>Název školy</td> <td>Prošlo</td> <td>Absolvuje</td> </tr> <tr> <td>Vyškrtnuto</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>KPS</td> <td>78</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>Přijato</td> <td>5</td> <td>5</td> <td>5</td> <td>ÚPS</td> <td>2</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>jiné dl.pod.školy</td> <td>11</td> <td>10</td> </tr> </table>									Pohyb členů	KSČ	kand.	ČSM	Politické školy			Vyloučeno	2	-	-	Název školy	Prošlo	Absolvuje	Vyškrtnuto	-	-	-	KPS	78	5	Přijato	5	5	5	ÚPS	2	-					jiné dl.pod.školy	11	10
Pohyb členů	KSČ	kand.	ČSM	Politické školy																																							
Vyloučeno	2	-	-	Název školy	Prošlo	Absolvuje																																					
Vyškrtnuto	-	-	-	KPS	78	5																																					
Přijato	5	5	5	ÚPS	2	-																																					
				jiné dl.pod.školy	11	10																																					

V Praze dne 15.února 1955.

16/18

Výtisk č. 1.

Směrnice

pro provádění kulturně - osvětové práce mezi vězni v nápravně pracovních táborech ministerstva vnitra republiky československé.

Všeobecná ustanovení:

1/ Účelem výkonu trestu je působit na vězně všemi výchovnými prostředky k tomu, aby po propuštění na svobodu se z nich stali řádní občané naší republiky, zapojili se do budovatelského úsilí našeho pracujícího lidu a tak dodržovali pravidla socialistického soužití.

2/ Hlavní prostředky k převýchově odsouzených jsou; produktivní, společensky prospěšná práce, důsledný táborev režim a kulturně osvětová činnost.

3/ Základní úkony kulturně osvětové práce mezi vězni stanoví Řád pro NPT, hlava XIII.

4/ Všechna kulturně osvětová činnost mezi vězni se přesně plánuje a koordinuje tak, aby mohla být systematicky provedena. Veškeré akce z kulturně osvětové činnosti vyplývající, musí být obsaženy v denním pořádku, který musí být vypracován tak, aby zajistil organisování volného času všech vězňů v NPT.

5/ Kulturně osvětovou činnost mezi vězni organisuje a zajišťuje pomocník náčelníka pro kulturně osvětovou práci, nebo jiný kulturně osvětový pracovník. V NPT, kde kulturně osvětový pracovník není systemisován, nebo jehož místo není obsazeno, organisuje a zajišťuje kulturně osvětovou práci mezi vězni náčelník NPT.

6/ Jedním z nejdůležitějších předpokladů pro úspěšné provádění kulturně osvětové práce mezi vězni je dodržování Řádu a Instrukcí příslušníky MV, jejich jednotné, rozhodné a nekompromisní vystupování a chování při styku s vězni, při zachování všech zásad socialistického humanismu.

7/ Za provádění kulturně osvětové práce mezi vězni a za správný postoj příslušníků MV k vězňům je odpovědný náčelník NPT.

Hlava I.

Zajišťování vysoké produktivity společensky užitečné práce a šetrného poměru k národnímu vlastnictví.

8/ Vysoká produktivita společensky užitečné práce vězňů a jejich šetrný poměr k národnímu vlastnictví jsou zajišťovány:

- a/ vytváření stálých pracovních kolektivů vězňů,
- b/ vytvoření stálého aktivu starších směn a brigádýrů,
- c/ avolávání společných pracovních schůzí vězňů,
- d/ zřízení pracovních - technických kroužků,
- e/ provádění odborně - technického školení vězňů,
- f/ rozvíjení pracovního součinnosti a zlepšovatelécké činnosti mezi vězni.

Stálé pracovní kolektivy vězňů:

9/ Vězni jsou zařazováni na pracoviště a jsou jim určovány pracovní úseky dle jejich předchozí odborné kvalifikace, zdravotního stavu a zdravotní způsobilosti, která je určována lékařskou komisí.

10/ O zařazení každého vězně do pracovního procesu s určením směry a pracovní skupiny, rozhoduje náčelník NPT.

11/ Pracovní zařazení každého vězně je stálé, přemístění na jiné pracoviště může být provedeno pouze společně, s přemístěním celé pracovní skupiny. Náčelník NPT může v případech, kdy vězeň ztratí zdravotní způsobilost, kdy je snížen početní stav pracovní skupiny, nebo v jiných zvlášť odůvodněných případech, rozhodnout o přemístění vězně do jiné pracovní skupiny, případně směry. Přemísťovat vězně jinými funkcemi NPT je nepřipustné.

12/ Přemísťování vězňů do jiných pracovních skupin a směn na žádost závodů, kde vězni pracují, lze provést jen ve zcela mimořádných, řádně odůvodněných případech, na základě písemné žádosti, podepsané vedoucím závodů, podané nejméně 24 hodin před dobou, na kterou je výměna žádána.

Aktiv starších směn a brigádýrů.

13/ Starší směny a brigádýři jsou odpovědi dle Řádu pro NPT čl. 46 - 47. Jejich povinnosti stanoví ŘNPT, příl. č. 5. Starší směn a brigádýři tvoří stálý aktiv, který soustavně řeší otázky spojené s výrobou a pomáhá konkrétní směně na odstraňování nedostatků v práci vězňů.

14/ Stálý aktiv starších směn a brigádýrů řídí a jeho činnost kontroluje náčelník NPT, který prostřednictvím tohoto aktivu soustavně zjišťuje a provádí úpravy na všech pracovištích.

nejméně jedenkrát za měsíc
 15/ Stálý aktiv starších směn a brigádýrů se schází ~~nejméně jedenkrát za měsíc~~, za účelem zjištění a odstranění nedostatků a kulturně-osvětového pracovního.

V případech, kdy je třeba zvolit zastupitelů odpovědných za výrobní úkoly, odhalit nedostatky, které ve výrobě jsou a zajistit jejich odstranění, svolává náčelník NPT výrobní - technické porady, kterých se mimo stálého aktivu starších směn a brigádýrů, zúčastňují i jiní přední pracovníci z každé směny, dle určení náčelníka NPT.

16/ Náčelník NPT zve na výrobní technické porady vedoucí funkcionáře závodů.

17/ Náčelník NPT může z funkce stávajícího směny nebo brigádýra vzhledem odvolat; smoukávají-li ověřené funkce k nepřátelské činnosti vůči osobní svobodě, k sabotování pracovních úkolů, osobnímu prosetřování a v případech hrubých poklesek proti povinnostem vězňů, stanovena dle příslušnými řády a rozkazy náčelníka NPT. Každé odvolání včetně z funkce, stávajícího směny nebo brigádýra se zveřejňuje před všemi vězni.

Společné pracovní schůze vězňů:

18/ Nejméně jedenkrát za 3 měsíce svolává náčelník NPT společné pracovní schůze vězňů.

19/ V NPT, kde vězni pracují na více směn, jsou i stálé společné pracovní schůze každé směny, případně pracovního úseku.

20/ Účast na společných pracovních schůzích je povinná pro všechny vězně. Z účasti mohou být vyjmuti vězni - provokativní.

21/ Společné pracovní schůze vězňů řídí náčelník NPT a jsou jim přítomni; kulturně osvětový pracovník, pracovník hospodářské části a příslušník pracující na úseku pracovního využití vězňů.

22/ Na společné pracovní schůzi vězňů zajistí náčelník NPT účast odpovědných zástupců příslušných závodů.

23/ Účelem společných pracovních schůzí vězňů je hodnotit práci vězňů za uplynulé pracovní období, ukázat nedostatky, které v jejich práci se vyskytovaly, vyzávitnout příkladně pracovní kolektivy a jedince a zveřejnit všechny lajdáky a neřádně norec. Dáti směr pro lepší plnění pracovních úkolů v příštím plánovacím období.

24/ Na společných pracovních schůzích vězňů je dávně možností přítomným vyjádřit svůj názor k projednávaným otázkám. Náčelník NPT společně s ostatními funkcionáři NPT a případně s odpovědnými činovníky závodu všechny podnětné připomínky projedná a učiní k nim řádné závěry.

Pracovní - technické kroužky.

25/ Ve všech NPT se zřizují pracovní-technické kroužky.

26/ Pracovní-technické kroužky se zřizují podle směn, pracovišť a způsobu práce, kterou vězni vykonávají.

27/ Účast v pracovních - technických kroužcích je povinná pro všechny vězně zaměstnané ve výrobě.

28/ V pracovních-technických kroužcích řeší vězni otázky spojené s výrobou, na které se podílejí. Zejména se ztývají zvyšováním produktivity práce, šetřením spotřebovaného materiálu, strojů a nástrojů, výměnou zkušeností a zaváděním nových metod práce, rozvíjením pracovního soutěžení a zlepšovatel-ské činnosti vězňů a prováděním besed k odborně technickému školení vězňů.

29/ Pracovní - technické kroužky se scházejí nejméně jednou za týden.

30/ Každému pracovní - technickému kroužku se určuje vedoucí a řád vězňů, který může být i volen členy kroužku.

31/ Vedoucí pracovních technických kroužků určuje, případně jejich volbu schvaluje náčelník NPT.

32/ Vedoucími pracovních - technických kroužků mohou být pouze ti vězni, kteří jsou příkladní v plnění pracovních úkolů, osobně ukázaní, odborně kvalifikovaní a u nichž je předpoklad, že svou funkci budou vykonávat iniciativně a svědomitě. Ve funkcích vedoucích pracovních technických kroužků je zakázáno používat vězňů, - recidivistů, vězňů odsouzených za zvlášť nebezpečné trestné činy a vězňů pocházejících z třídně nepřátelských vrstev.

33/ Z funkce vedoucího pracovních-technického kroužku může být vězeň odvolán z důvodů uvedených ve statí č. 17.

34/ Činnost pracovních - technických kroužků se provádí pouze v přítomnosti příslušníka KV, určeného náčelníkem NPT.

Odborně - technické školení:

35/ Prováděcími odborně - technického školení získávají a zvyšují vězni svou odbornou kvalifikaci. Zvláštní péči je nutno věnovat odborně - technickému školení nových vězňů, aby tito v nejbližší době získali základní znalosti o výrobě, pracovišti a zásadách úrazové zábrany.

36/ Účast na odborně - technickém školení je povinná pro všechny vězňů, záležitostně na výrobě.

37/ Odborně - technické školení vězňů se provádí nejméně jedenkrát za 14 dní, dle pracovních směn.

38/ Při odborně - technickém školení jsou vězni školeni v tom oboru práce, ve kterém jsou zaměstnaní.

- v NPT, kde vězni pracují v rudných a uhelných dolech jsou zaměstnaně školeni lamáci a jejich pomocníci, vězni zaměstnaní v dopravě /odbočáři, obsluha dílničích lokomotiv, údržba dální dráhy/, dřeviči a provozní personál,

- v NPT se zemědělskou problematikou jsou samostatně školení vězni pracující ve výrobě rostlinné a živočišné,
- v NPT, kde vězni pracují ve stavebnictví, provádí se samostatně školení zedníků a přídivoňů, tesařů a truhlářů, zámečníků a kovářů,
- v ostatních NPT a nebo vykonávají-li vězni ještě jiné práce, než které jsou uvedeny, jsou samostatně školení v tom oboru, ve kterém jsou pracovní zařazeni.

39/ Odborné - technické školení provádí:

- a/ technický personál národních podniků, pro které vězni pracují,
- b/ příslušníci MV, mající potřebnou kvalifikaci,
- c/ vězni odborně způsobilí, splňující podmínky čl. 47 Řádu pro NPT.

Poznámka: Provádí-li odborné - technické školení vězen, činí ke každé lekci doslovnou písemnou přípravu, kterou schvaluje příslušný kulturně osvětový pracovník.

40/ Osoby, které odborné - technické školení provádějí, vyhotovují čtvrtletní plány školení, které kontroluje a schvaluje náčelník NPT.

41/ Odborné - technické školení se provádí pouze se přítomností příslušníka MV, určeného náčelníkem NPT.

Pracovní soutěžení:

42/ Mezi vězni je propagováno a rozvíjeno pracovní soutěžení.

43/ K propagaci je využíváno hlavně pracovních - technických kroužků, měřičných novín a výzdoby.

44/ Činnost pracovních - technických kroužků, zájmových kroužků se zaměřuje na uzavírání pracovních závazků a na rozvíjení soutěžení.

45/ Uzavřené pracovní závazky a výzvy k soutěžení jsou vyhlášovány na společných pracovních schůzích vězňů a v pracovních technických kroužcích. Stejným způsobem je vyhlášováno jejich splnění.

46/ Náčelník NPT zajišťuje ve spolupráci a zájmem pro soutěžící vězňů vhodné pracovní podmínky.

47/ Vězni, kteří uzavřené pracovní závazky plní a překračují jezu odměňováni. O odměňování rozhoduje a toto provádí náčelník NPT v souladu s Řádem pro NPT.

Zlepšovatelská činnost:

48/ Za účelem zavádění nových forem práce a využití individuálních schopností a iniciativy vězňů, uspokojuje se vězňům zpracovávat a předkládat zlepšovací návrhy.

49/ Podané zlepšovací návrhy, kulturně osvětový pracovník přeučně eviduje a obratem postupuje každý zpracovaný zlepšovací návrh MV - SZK k dalšímu opatření.

50/ Náčelník NPT pečuje o to, aby vězňi, který zlepšovací návrh podal, bylo sděleno do 60 dnů od jeho podání, jak bylo se zlepšovacím návrhem naloženo. V případech, kdy je zlepšovací návrh přijat, zajistí, aby příslušní vězňi obdrželi zákonnitou odměnu.

51/ Na zlepšovacích návrzích vězňi pracují výhradně v době mimo pracovní a nemohou být uvolňováni z pracovního procesu.

Hlava II.

Opatření k zlepšení životních podmínek vězňů, zvyšování všeobecné kulturní úrovně vězňů a organizování volného času.

Přednášky:

52/ V rámci kulturně osvětové práce mezi vězňi organizuje se přednášková činnost, která je zaměřena na vysvětlování základních mezinárodních a vnitropolitických důležitých událostí. Tyto přednášky provádí výhradně náčelník NPT, politický pracovník a kulturně osvětový pracovník.

53/ K přednáškám, zaměřeným k doplnění základních všeobecných znalostí vězňů na úseku historicko - zeměpisném, dramatickém, výtvarném a pod., může být použito některých vězňů

v současně a článku č. 47 Ústavy pro NPT.

54/ Provede-li přednášky vězni, činí předem dohodnou písemnou přípravu, kterou schvaluje kulturně osvětový pracovník, který je rovněž přednášce přítomen.

Besedy:

55/ K některým knihám, filmům, významným událostem a pod. se provádějí besedy.

56/ K řízení besed může být používána vězni, pověřených kulturně osvětových pracovníků, který schvaluje podrobně připravený program besedy.

57/ Účast na besedě povoluje vězňům náčelník NPT.

58/ Besedy se provádějí za přítomnosti příslušníka MV, určeného náčelníkem NPT.

Tisk:

59/ Věci vězňům se povoluje odebírat a číst všechny tisk, vydávaný v naší republice, SSSR a zemích lidové demokracie, /včetně obrázkových časopisů, propagujících socialistickou výstavu/.

60/ Objednaný tisk hraje vězni ze svého kapsového. Administrativa spojená s objednávkou a vyřetování tisku provádí příslušný hospodářský pracovník.

61/ Tisk je vězni čten v době vymazané denního pořádku.

62/ Náčelník NPT může odbírat některých novin a časopisů zakázat.

Knihy:

63/ Ve vězech NPT jsou zřízeny knihovny pro potřebu vězňů.

64/ Knihovny obsahují vědeckou, technickou literaturu a beletrii.

65/ Knihy se půjčují vězňům pravidelně, zejména jedenkrát na týden v době vymazané denního pořádku. Každému vězni mohou být zapůjčeny knihy za předpokladu, že dříve vypůjčené knihy odevzdal. Při výběru knih se přihlíží /dle daných možností/ k požadavkům vězňů. Náčelník NPT může zakázat

přijevání knih u vězňů, kteří jsou v kázeňském trástu.

66/ Vedení knihovny se pověřují vězni, splňující podmínky čl. 47 Řádu pro NPT.

67/ Vězni mohou číst knihy v době stanovené denním pořádkem.

Film:

68/ Vězňům se promítají filmy a produkce československé, sovětské, státní lidově-demokratických a pokrokové filmy z produkce kapitalistických států.

69/ Zakazuje se promítat vězňům filmy s vězeňskou problematikou, filmy ukazující zbrodnickou, diverzantskou a podobnou činnost, a filmy ukazující formy ilegálního boje a způsob bezpečnostní práce.

70/ Filmy jsou vězňům promítány nejpozději jedenkrát za 14 dní.

71/ Z důvodů ne promítání filmů mohou být vyjmuti vězni, kteří jsou v kázeňském trástu.

72/ Při promítání filmů je vždy přítomen kulturně-osvětový pracovník nebo jiný příslušník MV, určený náčelníkem NPT.

Rozhlas:

73/ V NPT se organizuje společný poslech rozhlasu pro vězně. Rozhlasu se používá

- a/ k poslechu pořadů čes. státního rozhlasu a to zejména k seznámení vězňů se správou čes. rozhlasu, komentáři o mezinárodní a vnitřní situaci, referáty vedoucích činitelů strany a vlády,
- b/ k poslechu vlastních připravovaných pořadů /přednášky, hudba z gramofonových desek a pod./.

74/ Společný poslech rozhlasu je umožňována všem vězňům s výjimkou těch, kteří jsou v kázeňském trástu. Výběrově se postupuje při poslechu vysílaných sportovních utkání a pod. Zde je poslech umožňována pouze vězňům, kteří jsou pravidelně v práci a chováni.

Zájmové kroužky:

75/ V zájmu zapojení vězňů v době mikropracovní do organizované činnosti za předpokladu, že pracovní režim vězňů a řádný režim jsou na dobré úrovni, se zřizují v NPT zájmové kroužky.

76/ V NPT lze organizovat tyto zájmové kroužky:

- a/ pro negramotné a málo gramotné,
- b/ cizojazyčné /ruštiny, případně řeči některého lid.šev. státu/,
- c/ hudební a pěvecký,
- d/ dramatický,
- e/ tělovýchovný /odbižené, stolního tenisu, gymnastiky, šachu/,
- k/ literární a výtvarný.

77/ V kroužcích pro negramotné se vězňi učí základním znalostem čtení, psaní a počítání. Účast v těchto kroužcích je povinná pro všechny negramotné a mílogramotné vězňi.

78/ Kroužek cizojazyčný posílá vězňi se seznámit se základy především ruského jazyka a zemí budující socialistický, po případné jeho rozšíření. Kroužek zaměřovat k posílení dosažených úspěchů v socialistické výstavbě těchto zemí. Činnost na tomto kroužku je výběrová.

79/ Kroužek hudební plní dvojí úlohu. Nacvičuje hudební pořady pro společné schůze vězňů a některé básně a vyučuje vězňi ve hře na některé hudební nástroje. Hudební kroužek používá hudebních nástrojů, které jsou v inventářích NPT nebo vlastních nástrojů, které se umožňují vězňům zaslat z domova, případně které se umožňují vězňům zakoupit z vlastních prostředků. Účast v hudebním kroužku je výběrová.

80/ V kroužku přechází se vězňi věnují nácviku písní a kulturních písní. Účast v kroužku je výběrová.

81/ Činnost kroužku dramatického je zaměřena na nacvičování sborových a solových recitačních programů a přednášení monologi. Nacvičování divadelních her a jakýchkoliv výstupů, ve kterých by byly představovány osoby jiného pohlaví, než kterého jsou vězňi, se zakazuje. Účast vězňů na činnosti

kroužků je výběrové.

82/ V NPT se zřísují tělovýchovné kroužky, ve kterých je všem umožněno hrát odbojovou, stolní tenis, šach a provozovat gymnastiku. Účast v tělovýchovných kroužcích je dobrovolná i výběrová s cílem, aby do tělovýchovné činnosti byl zapojen co největší počet vězňů. Zákaz účasti může být vysloven jako součást kázeňského trestu.

83/ Kroužek literární a výtvarný zajišťuje vydávání nástěmych novin, blaskovek a zastřejuje jejich obsah na podporu pracovního soužití, kritiku nedostatků na pracovišti a v NPT vůbec ze strany vězňů se vyskytujících a zveřejňování příkladných činů a jednání ze řad vězňů. Jeho členové zpracovávají materiál pro pořádání besed, pro činnost dramatického kroužku, kresby pro nástěmy noviny, blaskovky a tento kroužek provádí rovněž výskoky kulturních místností, jídelen a pod. Účast vězňů v tomto kroužku je výběrová.

84/ Počet zájmových kroužků se určuje podle místních podmínek a možností, po důsledném zajištění kontroly přes jejich činnost příslušky MV.

85/ Účast vězňů na činnosti zájmových kroužků je podmíněna dobrou pracoví s osobní káží.

86/ Vedoucími jednotlivých zájmových kroužků mohou být jen takoví vězňové, kteří alytají zárukou, že jim svěřenou funkcí budou řádně plnit a ve své práci a chování jdou příkladem.

87/ K rozvíjení činnosti zájmových kroužků se přistupuje postupně, za předpokladu, že otázka zajištění vysoké produktivity práce vězňů, satrného poměru k národnímu vlastnictví a činnost s ní související, je řádně provedena.

Hlava III.

Povinnosti kulturně osvětového pracovníka.

88/ Kulturně osvětový pracovník je povinen:

- organizovat a řídit kulturně osvětovou činnost mezi vězni na základě těchto Směrnic tak, aby byla v souladu s ^{pro NPT} řádem a se skutečnou situací v NPT
- kontrolovat veškerou kulturně osvětovou činnost mezi vězni, provažovat vězně při plnění pracovních povinností a v jejich osobním životě. Na vězně projevující se v tomto směru záporně, zaměřit své individuální působení tak, aby kázeň a pořádek byl v každém směru řádně dodržován,
- působit dle pokynů náčelníka prostřednictvím stálého aktiva atarčích směn a brigádýrů na ošetřeni vězně, zejména ve směru: zvyšování produktivity práce, dodržování a využívání pracovní doby, zajištění záležitosti šetrnosti národního majetku, rozvíjení pracovního soutěžení a ukázněného chování na pracovišti.,
- provádět přesnou organizaci, evidenci a popularisování k rozvíjení soutěžení a uzavírání pracovních závazků, které průběžně kontroluje a závěrečně hodnotí jejich výsledky,
- zajišťovat společně s hospodářskými pracovníky potřebné pomůcky k provádění kulturně osvětové práce, které vyžaduje především u příslušného závodu,
- sledovat a pečovat, aby vězni dostávali řádně a včas všechny záležitosti, které určují příslušné Řády a Instrukce,
- sledovat a pečovat, aby vězni dostávali včas a pravidelně občanské noviny a časopisy,

- kontrolovat stav knihovny pro vězni, organizovat půjčovnu, čtení knih a tisku a zajišťovat kontrolu půjčených knih,
- provádět po dohodě s náčelníkem NPT údržbu vybraných vhodných sálků a zajišťovat jejich pravidelné promítání,
- řídit plánovat a kontrolovat činnost zájmových skupin a jejich práce,
- spolupracovat spolu s pracovníky hospodářské činnosti a příslušných pracujících na úseku pracovních vyšetřování, náčelníkem NPT pokleby pro program a naplň společných pracovních sešitů, aktivit a výrobně - technických porad,
- schvalovat přijetí pracovníků činnosti pracovních-technických kroužků,
- určovat, která část rozhlásových pořadů budou všichni vyšetřovat a organizovat jejich společný poslech,
- získávat potřebné znalosti o všech vězích a předkládat o nich vyjádření k vypracování poradů,
- v úzké spolupráci s náčelníkem NPT a ÚO KÚ zajišťovat, aby jednání všech příslušníků NPT vší výměna byla jednotná, rozhodná, nekompromisní a nezamířitelná k nedostatku, při zachování všech zásad socialistického hnutí,
- soustavně zvyšovat svou politickou, odbornou a všeobecnou výpěstlost.

B9/ Všechna kulturně osvětová činnost mezi vězni se provádí za přítomnosti kulturně osvětového pracovníka nebo jiného příslušníka, určeného náčelníkem NPT.

Opis.

Kolektivní socialistická smlouva.

U vědomí toho, že k socialismu můžeme dospět jedině zvýšenou produktivitou práce a vyšší výrobností, rozhodl se trestanecký pracovní oddíl pracující v chemických závodech v Sokolově podepsati tuto kolektivní socialistickou smlouvu.

M y o d p i c h á ř i karbidové pece

1. Zavazujeme se trvale zvýšiti svoji pracovní normu o 7 %, čímž zvýšíme výrobu o 610 kg na velké a 305 kg na malé peci za jednu a každou směnu.
2. Odpychování budeme prováděti tak, svědomitě, aby pec po odpichu zůstala prázdná.
3. Vzorky budeme bráti z každého odpichu podle příslušných směrnic vydaných provozem.
4. Vážení van budeme prováděti přesně a svědomitě, jakož i vážení hotového výrobků.
5. Odpichové otvory budeme udržovati v takovém stavu, abychom pracovali přesně podle směrnic vydaných provozem, ve kterých propalování železem je omezeno na nejnutnější případy.
6. Odpichovými elektrodami budeme zacházeti a je užívati tak, abychom s nimi pracovali hospodárně
7. Budeme nápomocni při výměně elektrod podle směrnic vydaných provozem, aby doba byla zkrácena na 20 min.

od vypnutí do zapnutí pece.

8. Na svém pracovišti budeme udržovati náležitý pořádek a čistotu.

9. Tento závazek splníme za předpokladu, že nám budou mistři nápomocni v našem úsilí.

Sokolov, 24. ledna 1950.

Závodní rada
národního podniku
Chemické závody
Sokolov.

Chemické závody
Sokolov,
národní podnik
Sokolov.

Podpis nečit. v.r.

Podpis nečit. v.r.

[Redacted signature area]

Entwurf

Richtlinie

I.

Politisch-kulturelle Erziehungsarbeit unter den Straf-
gefangenen.

Einleitung:

Auf dem V. Parteitag unserer Partei wurde erstmalig zu einigen Fragen des Strafvollzuges Stellung genommen und die noch bestehenden Mängel aufgereiht.

Genosse Walter Ulbricht führte hierzu in seinem Referat auf dem Parteitag an:

" Die noch im Strafvollzug bestehenden bürgerlichen Überreste sind zu überwinden und die Umziehung der Rechtsbrecher zu ehrlich und diszipliniert arbeitenden Menschen ist durch eine gut organisierte produktive Arbeit und politisch-kulturellen Erziehungsarbeit zu erreichen."

(Diets Verlag S. 32)

Damit wird die Bedeutung unterstrichen, die unsere Partei dem Strafvollzug als einen wichtigen Bestandteil der Arbeiter- und - Bauernmacht beimisst.

Der Strafvollzug als ein spezielles Organ der Arbeiter- und Bauernmacht mit einer besonderen Aufgabe, die in der Gewährleistung und Durchführung eines bestimmten Stadiums der Verbrechensbekämpfung steht - Vollzug der wegen eines Verbrechens ausgesprochenen Strafe - übt im wesentlichen zwei Funktionen aus, die der Unterdrückung und die der Erziehung. Zwischen beiden Funktionen besteht ein dialektisches Wechselverhältnis in dem aber im Verhältnis gesehen die Unterdrückungsfunktion den Vorrang hat.

Die Durchführung der Unterdrückungsfunktion durch den Strafvollzug wird durch die Isolierung der mit Freiheitsentzug Bestraften, sowie durch eine im Verhältnis zur Gesellschaftsgefährlichkeit des Deliktes und der Straftats bestehenden Härte der Strafbedingungen, gewährleistet.

Die Erziehung, damit auch die Umerziehung der Rechtsbrecher, ist eine objektive Notwendigkeit beim Aufbau des Sozialismus.

Heben der produktiven Arbeit als Grundlage der Umerziehung der Rechtsbrecher gibt es eine Reihe anderer Mittel und Methoden der Erziehung, welche in den einzelnen SV-Objekten verschiedenartig durchgeführt werden.

Es besteht noch keine Einheitlichkeit in den prinzipiellen Fragen der politisch-kulturellen Erziehungsarbeit.

Daraus ergibt sich die Notwendigkeit der Schaffung und Durchsetzung einheitlicher Prinzipien in der Erziehungsarbeit in allen SV-Objekten.

Die politisch-kulturelle Erziehungsarbeit ist nicht als eine Form der Unterhaltung, sondern als eine Form der Erziehung zu sehen.

Der Leiter bzw. Politstellvertreter hat Massnahmen einzuleiten, inwieweit die in der Produktion stehenden Strafgefangenen auf Grund guter Disziplin und Arbeitsleistung sowie Strafgefangene die vorübergehend nicht in der Produktion eingesetzt werden können auf Grund vorbildlicher Disziplin an der politisch-kulturellen Arbeit teilnehmen können.

Die Auswahl der Strafgefangenen hat ausserdem unter Beachtung des Deliktes und der Strafhöhe zu erfolgen.

Für die Durchführung der politisch-kulturellen Erziehungsarbeit können folgende Formen und Methoden in Anwendung gebracht werden.

1. Presseinformation:

Die Presseinformation mit den Strafgefangenen soll in Abständen von nicht länger als 3 Wochen (ca. 30 Minuten) erfolgen. Dabei kommt es darauf an, nicht einfach einen Leitartikel aus dem "Neuen Deutschland" zu verlesen, sondern es sind bestimmte Probleme aus dem nationalen und internationalen Zeitgeschehen zu kommentieren.

Den Strafgefangenen ist dabei die Stärke des sozialistischen Lagers und anderer seits die Schwäche des korrupten und moralischen Systems des Imperialismus aufzuzeigen.

Diskussionen von seiten der Strafgefangenen über die in der Presseinformation angesprochenen Probleme sind nicht statthaft.

In den EV- Dienststellen ist der Politstellvertreter für die Durchführung der Presseinformation bzw. Benennung geeigneter Genossen Offiziere, die für die Durchführung der Presseinformation eingesetzt werden können, verantwortlich.

In Dienststellen, in denen keine Politstellvertreter bzw. wenig Genossen Offiziere vorhanden sind, ist in gegenseitiger Absprache mit den Politinstruktoren des Strafvollzuges, der Politabteilung der BdVP die Durchführung der Presseinformation zu gewährleisten.

An den Presseinformationen nehmen alle Strafgefangenen ausser derjenigen, die sich in Arrest, Einzelhaft bzw. Absonderung befinden, teil.

In den Untersuchungshaftanstalten und Haftkrankenhäuser dürfen keine Presseinformationen durchgeführt werden.

In den Jugendhäusern und auf den in den Strafvollzugsanstalten bestehenden Jugendstationen ist die Presseinformation wöchentlich (ca. 30 Minuten) im Rahmen der Gruppe jugendlicher Strafgefangener durch den jeweiligen Gruppenleiter durchzuführen.

Die Anleitung der Presseinformationen für die Gruppenleiter muss durch den Politstellvertreter erfolgen.

In den Jugendhäusern ist neben dem " Neuen Deutschland " die " Junge Welt " als Grundlage für die Thematik der Presseinformationen zu benutzen. Den Erziehern ist dafür eine entsprechende Anzahl von Exemplaren der " Jungen Welt " zur Verfügung zu stellen.

2. Bezug von Tageszeitungen und Zeitschriften:

Von den Straf- und U- Gefangenen darf nur eine Zeitung eines Zentralorgans der Blockparteien abonniert werden.

Der Bezug einer Fachzeitschrift kann für Strafgefangene gestattet werden, wenn sich diese Strafgefangenen in der Produktion befinden. Diese Fachzeitschrift muss sich jedoch auf den in der Dienststelle vorhandenen Arbeitszweig beziehen, in dem der Strafgefangene tätig ist.

Der Bezug aller anderen Zeitungen, Zeitschriften und Illustrierten ist nicht gestattet.

Für Strafgefangene die sich in Arrest, Einzelhaft bzw. in Absonderung befinden, ist das Lesen sämtlicher Zeitungen und Zeitschriften verboten.

Der Leiter bzw. Politstellvertreter ist für die Zensur der Zeitungen bzw. Fachzeitschriften verantwortlich.

3. Arbeit in der Gefangenenbücherei - Büchersgabe:

Die Arbeit in der Gefangenenbücherei erfolgt nach der Büchereiordnung vom 5. Februar 1958 und der Instruktion Nr. 1/58 der Verwaltung Strafvollzug.

Der Büchertausch in den Strafvollzugsanstalten, Haftarbeitslagern, Jugendhäusern, Haftkrankenhäusern und Untersuchungsanstalten wird alle 14 Tage durchgeführt.

In Jugendhaus Dessau, Haftarbeitslager StalinStadt und Haftarbeitslager Schackendorf erfolgt der Büchertausch aller 3 und in Haftarbeitslager Röcknitz alle 4 Wochen.

Für Strafgefangene, die sich in Einzelhaft befinden, erfolgt der Büchertausch alle 6 Wochen.

Strafgefangene, die sich in Arrest bzw. Absonderung befinden, erhalten keine Bücher.

Der Leiter der Dienststelle ist berechtigt, für Strafgefangene die sich in Einzelhaft befinden, wenn notwendig, zeitweilige Buchsperre anzusordnen.

Die Literatur, die in den Jugendhäusern für den Schulunterricht benötigt wird, fällt nicht unter diesen Bestimmungen der Büchereiordnung bzw. des Büchertausches.

In der Zellenordnung bzw. Lagerordnung sind folgende Punkte aufzunehmen:

- a) Sämtliche Bücher sind schonend zu behandeln.
- b) Bei unwilliger Beschädigung der Bücher werden die dafür verantwortlichen Strafgefangenen regresspflichtig gemacht.
- c) Der Austausch der Bücher unter Straf- und U-Gefangenen ist nicht gestattet.

Wird bei Kontrollen festgestellt, dass Strafgefangene bzw. U-Gefangene gegen diese Punkte verstossen, so sind Vergünstigungen, wie z.B. HO-Einkauf, Raucherlaubnis und Ähnliches als Erziehungsmittel für eine vom Leiter bestimmte Frist auszusetzen.

In den Haftarbeitslagern sind in Tages- bzw. Wochenablaufplänen Lesestunden für die Strafgefangenen aufzunehmen.

In den Jugendhäusern - ausser Jugendhaus Dessau - können monatlich einmal Leseabende über bestimmte erzieherisch wertvolle Bücher durch die Gruppenerzieher durchgeführt werden.

In diesen Leseabenden sollen durch den Gruppenerzieher Auszüge aus einem erzieherisch wertvollen Buch vorgelesen bzw. erläutert werden.

In den Strafgefangenenbüchereien sind Fachbücher für die in den Dienststellen vorhandenen Produktionszweigen anzuschaffen. Die Ausgabe erfolgt auf der Grundlage der Büchereiordnung.

4. Rundfunksendungen und Vorträge:

a) Rundfunksendungen

In den StVA, MHL und Jugendhäusern in denen Rundfunkanlagen vorhanden sind, dürfen die "Kommentare der Woche", die jeweils an Sonntagen gesendet werden, vor den Strafgefangenen übertragen werden.

In den StVA können an Sonn- und Feiertagen je jeweils von 10 - 12.00 Uhr Rundfunksendungen übertragen werden. Dabei sind besonders geeignete erzieherisch wertvolle Programme von Leiter bzw. Politstellvertreter auszuwählen.

Im MHL Böcknitz, Schacksdorf und Stalinstadt dürfen keinerlei Rundfunksendungen durchgeführt werden.

In den Jugendhäusern sowie auf den in den StVA bestehenden Jugendstationen können ausserdem geeignete Jugendprogramme die einen erzieherischen Wert für die jugendlichen Strafgefangenen besitzen, wöchentlich einmal gesendet werden.

Schulfunksendungen sind im Rahmen des Schulunterrichtes für die Jugendhäuser und für die in den StVA befindlichen Jugendstationen gestattet.

Sportsendungen sowie Sendungen von Unterhaltungs- und Tanzmusik sind nicht statthaft.

Der Bau von weiteren bzw. neuen Rundfunkanlagen für Strafgefangene ist nicht erlaubt.

b) Vorträge zur fachlichen Qualifikation der Strafgefangenen:

Für die ständige fachliche Qualifizierung der Strafgefangenen sind die Genossen der Politabteilung sowie die Genossen

der Abteilung Produktion verantwortlich.

In den StVA, HAl und Jugendhäusern müssen durch die Leitbetriebe ~~entsprechend den bestehenden Arbeitsverträgen~~ Vorträge über Probleme der Steigerung der Arbeitsproduktivität - Senkung der Selbstkosten und Ausschussquoten - Anwendung von Neuerermethoden und der modernen Technik - Vorträge über Unfallschutz und Ähnliche für die in der Produktion beschäftigten Strafgefangenen durchgeführt werden. Für die Durchführung solcher Vorträge ist mit dem entsprechenden Leitbetrieb Verbindung aufzunehmen, damit ein geeigneter Genosse des Betriebes für die Durchführung dieser Vorträge beauftragt wird.

Die Durchführung aller anderen Arten von Vorträgen vor Strafgefangenen sind, soweit keine Anweisung von der VSV erfolgt, verboten.

Für die Jugendhäuser und für die in den StVA bestehenden Jugendstationen können populärwissenschaftliche Vorträge w.z.B. "Weltall - Erde - Mensch" oder Vorträge wie z. B. "Die Perspektiven der Jugend im Sozialismus" und Ähnliche monatlich einmal durchgeführt werden.

Dabei ist besonders darauf zu achten, dass diese Vorträge nur von verantwortlichen Mitarbeitern des Strafvollzuges gehalten werden.

5. Filme :

Von der Verwaltung Strafvollzug wird ein Filmprogramm für Spiel - Dokumentar - und Populärwissenschaftliche Filme festgelegt.

Es dürfen keine anderen als die im Filmprogramm festgelegten Filme vor den Strafgefangenen gespielt werden.

Das Filmprogramm wird halbjährlich von der Politabteilung Strafvollzug ergänzt.

Lehrfilme zur Steigerung der Arbeitsproduktivität, Anwendung von Neuerermethoden und der modernen Technik und Ähnliche können im Rahmen der fachlichen und beruflichen Ausbildung der Strafgefangenen vor diesen soweit sie produktiv tätig sind, gespielt werden.

Für die jugendlichen Strafgefangenen in den Jugendhäusern können Filme, die für den Schulunterricht benötigt werden, von der Abteilung Volksbildung (Kreisbildungstellen) bezogen und gespielt werden.

In den StVA, HAL und Jugendhäusern (ausser JH Dessau) darf alle 3 Wochen jeweils im Wechsel

- a) einmal ein Filmprogramm (Augenzeuge , Spielfilm und Beifilm)
- b) zum anderen ein Dokumentar - bzw. Populärwissenschaftlicher Film mit Augenzeuge als Filmprogramm gespielt werden, so das dann alle 6 Wochen ein Spielfilm zur Aufführung gelangt.

In Jugendhaus Dessau, HAL Stalinstadt und Schacksdorf darf aller 6 Wochen und in HAL Röcknitzaller 8 Wochen jeweils im Wechsel wie unter a um b ein Filmprogramm gezeigt werden.

Strafgefangene, die sich im Arrest, Einzelhaft bzw. Absonderung befinden, dürfen an keiner Filmveranstaltung teilnehmen.

6. Chöre und Musikgruppen

In den StVA, HAL und JH ausser dem HAL Röcknitz, Stalinstadt, Schacksdorf und dem JH, Dessau - dürfen Chöre in Stärke bis 20 Strafgefangene sowie Musikgruppen in Stärke bis 8 Strafgefangenen gebildet werden.

In den Chören und Musikgruppen dürfen nur erstmalig bestrafte Strafgefangene, mit einem Strafrest bis zu einem Jahr, die sich durch gute Disziplin und Arbeitsleistung auszeichnen, mitwirken.

Die Bestätigung dieser Strafgefangenen hat durch den Leiter bzw. Politstellvertreter zu erfolgen.

Es dürfen nur Volks- oder Heimatlieder gespielt und gesungen werden.

Das Singen von Liedern während des Marsches zur bzw. von der Arbeitsstelle ist für die Strafgefangenen nicht gestattet.

Das Singen und Spielen von Kampf- und Arbeiterliedern durch Strafgefangene ist verboten.

In den JH- ausser JH- Dessau - können zu bestimmten Veranstaltungen (Lehrabschluss, Schulfeiern) Exkitationen vortragen werden.

Der Leiter bzw. Politstellvertreter hat das Kulturprogramm der Strafgefangenen festzulegen.

Sämtliche Kulturprogramme die von den Strafgefangenen durchgeführt werden sind vor der Durchführung von dem Politinstrukteur Strafvollzug, der Politabteilung der BdVP zu überprüfen und zu bestätigen.

7. Sportarbeit:

In allen Dienststellen des Strafvollzuges ist im Rahmen der Freistunde obligatorisch mit den Straf- und Untersuchungsgefangenen Gymnastik durchzuführen.

Ausser den Strafgefangenen in HAL Röcknitz, Schacksdorf, Stalinstadt und in JH- Dessau kann in den Dienststellen als zusätzlicher Sport Tischtennis und Volleyball gespielt werden.

Die Teilnahme der Strafgefangenen an Tischtennis und Volleyball muss von ihrem Gesamtverhalten abhängig gemacht werden.

8. Sichtagitation:

In den STVA können in den Produktionsräumen Statistiken über die Mangelzuführung - Spruchbänder, die auf die Verbesserung der Produktion sowie auf die Senkung der Unfälle hinweisen, angebracht werden.

Ähnlich ist in den HAL zu verfahren.

Die Bildung von Wandzeitungskomitees sowie die Schaffung von Wandzeitungen durch Strafgefangene bzw. jugendliche Strafgefangene ist nicht gestattet.

9. Interessengemeinschaften:

Interessengemeinschaften dürfen nur in den Jugendhäusern zur Förderung des Schulunterrichtes besonders aus der polytechnischen Ausbildung gebildet werden.

Die Interessengemeinschaften dürfen sich auf Arbeiten wie: Segelflugmodellbau - Intarsienarbeiten - Bastelgruppen wie z. B. Ausschneiden von Modellen von Segelschiffen und Stickerarbeiten beziehen.

Nicht gebildet werden dürfen Interessengemeinschaften für Physik, Chemie und Elektrotechnik.

10. Spiele :

In den StVA, HAL, JM, HKH und UHA werden Spiele folgender Art~~e~~ gestattet:

- a) Schachspiele
- b) Dame und Mühle
- c) Melma

Alle anderen Arten von Spielen sind nicht gestattet.

Grundsätzlich sind Karten und Würfelspiele (ausser für die Jugendhäuser Quartettspiele) nicht gestattet.

Hauptabteilung SV

Berlin, den 24. April 1953
Fr/Scht/4**Betr. Änderung der Regierungsverordnung vom 3.4.1952 über die Beschäftigung von Strafgefangenen.**

Es wird vorgeschlagen, eine Regierungsverordnung über die Beschäftigung von Strafgefangenen mit folgendem Inhalt zu erlassen:

I. Allgemeine Bestimmungen.**§ 1**

- (1) Für die zu Freiheitsentzug Verurteilten, die während des Strafvollzuges in bestimmten Zweigen der Industrie arbeiten, gelten die in den nachfolgenden Bestimmungen aufgeführten Vergünstigungen.
- (2) Die Industriesweige, in denen Strafgefangene auf der Grundlage dieser Verordnung beschäftigt werden können, bestimmt der Staatssekretär für innere Angelegenheiten in Einvernehmen mit den zuständigen Fachministern und Staatssekretären.
- (3) Der Staatssekretär für innere Angelegenheiten entscheidet, welche Gruppen von Strafgefangenen auf der Grundlage dieser Verordnung beschäftigt werden können.

§ 2

- (1) Dem Strafgefangenen wird ein Teil der Strafszeit erlassen, wenn er die Ziffer 2 - 4 gestellten Bedingungen erfüllt.
- (2) Für jeweils zwei Arbeitstage, an denen der Strafgefangene die ihm gemäß § 1 übertragenen Arbeiten mit 100% - 120% der Norm erfüllt hat, gelten drei Tage der Strafszeit als verbüßt.
- (3) Für jeweils einen Arbeitstag, an dem der Strafgefangene die ihm gemäß § 1 übertragenen Arbeiten mit 121% - 140% der Norm erfüllt hat, gelten zwei Tage der Strafszeit als verbüßt.
- (4) Für jeweils einen Arbeitstag, an dem der Strafgefangene die ihm gemäß § 1 übertragenen Arbeiten mit 141% und mehr der Norm erfüllt, gelten drei Tage der Strafszeit als verbüßt.

§ 3

- (1) Bringt der Strafgefangene volkswirtschaftlich bedeutende Verbesserungsvorschläge, Erfindungen oder Rationalisierungsvorschläge ein, so kann ihm ein Drittel der Strafszeit bzw. der Rest der Strafszeit erlassen werden.
- (2) Der Antrag auf Strafzeiterlaß ist vom Leiter der zuständigen Strafvollzugsdienststelle zu stellen, wenn die volkwirt-

schaftliche Bedeutung und Brauchbarkeit der Verbesserungsvorschläge, Erfindungen oder Rationalisierungsvorschläge des Strafgefangenen von der jeweiligen Werkleitung oder zuständigen Institution schriftlich begutachtet und bestätigt wird.

- (3) Über Anträge auf Strafweiterlass gemäß Ziffer 1 und 2 des § 3 entscheidet der zuständige Staatsanwalt.

§ 4

Sobald die Strafe nach §§ 1 und 2 als verbüßt gilt, ist der Strafgefangene vom Leiter der zuständigen Strafvollzugsdienststelle zu entlassen.

Der zuständige Staatsanwalt ist über die bevorstehende Entlassung rechtzeitig zu unterrichten.

II. Arbeitsrechtliche Bestimmungen.

§ 5

Die auf Grund dieser Verordnung beschäftigten Strafgefangenen gelten als Arbeitskräfte des jeweiligen volkseigenen Betriebes und werden nach den jeweils geltenden tariflichen Bestimmungen entlohnt. Die Bestimmungen über Deputate finden keine Anwendung.

- (2) Für die Entrichtung der Lohnsteuer und Sozialversicherungsbeiträge gelten die allgemeinen Bestimmungen.

§ 6

- (1) Der Strafgefangene zahlt aus seinem Arbeitslohn die jeweils festgesetzten Haftkosten und an die Werkleitung zu erstattenden Unkosten (z.B. Unterkunftskosten und Zusatzessen).
- (2) Über den verbleibenden Rest seines Arbeitslohnes kann der Strafgefangene wie folgt verfügen:

15% sind einer Rücklage zuzuführen, die als Sparguthaben gilt und bei der Haftentlassung ausbezahlt wird.

35% sind für den unmittelbaren persönlichen Bedarf des Strafgefangenen bestimmt.

50% können für die Unterhaltung der Familienangehörigen oder sonstiger unterhaltsberechtigter Personen verwendet werden.

Sind Unterhaltsberechtigte nicht vorhanden, so ist dieser Teil des Arbeitslohnes der Rücklage zuzuführen.

- (3) Der Strafgefangene kann über Geldprämien, die er von der Werkleitung für entsprechende Leistungen erhält, voll verfügen.

§ 7

Die gesetzlichen Bestimmungen zum Schutze der Arbeitskraft, insbesondere die Verordnung vom 25. Oktober 1951 zum Schutze der Arbeitskraft (Ges.-Blatt Ste. 957) und die Arbeitsschutzbestimmungen gelten für die Beschäftigung von Strafgefangenen entsprechend.

§ 8

- (1) Hat sich ein Strafgefangener mindestens ein Jahr einwandfrei geführt, so soll ihm eine Arbeiterruhe gewährt werden. Die Verordnung vom 7. Juni 1951 über Erholungsurlaub (Gesetzblatt Ste. 547), insbesondere die §§ 5 und 13 gelten entsprechend.

Der Strafgefangene darf während der Arbeiterruhe zu keiner Arbeit herangezogen werden.

- (2) Dem Strafgefangenen kann durch den Leiter der Strafvollzugsdienststelle gestattet werden, den Urlaub bei seiner Familie zu verbringen, wenn der Straffrost nicht mehr als vier Monate beträgt.

§ 9

Durchführungsbestimmungen zu dieser Verordnung erläßt das Staatssekretariat für innere Angelegenheiten in Einvernehmen mit den zuständigen Fachministerien oder Staatssekretariaten der Regierung der Deutschen Demokratischen Republik.

§ 10

- (1) Diese Verordnung tritt mit ihrer Verkündung in Kraft.
- (2) Die Regierungsverordnung vom 3.4.1952 tritt mit diesem Tage außer Kraft.

15.2.51

00021

14. 11. 1951
St. 19/11

V E R T R A G

Über den Arbeitseinsatz von Strafgefangenen
im Bergbau

Z w i s c h e n

der Steinkohlenverwaltung Zwickau,
Vereinigung volkseigener Betriebe
der Kohlenindustrie

vertreten durch ihren Hauptdirektor, 31.9.
Herrn

u n d

dem Ministerium des Innern
der Deutschen Demokratischen Republik,
Hauptverwaltung Deutsche Volkspolizei

vertreten durch den Leiter der
Strafvollzugsanstalt
Herrn

wird folgender Vertrag geschlossen:

§ 1

Die Hauptverwaltung Deutsche Volkspolizei stellt der Steinkohlenverwaltung Zwickau Strafgefangene für den Arbeitseinsatz unter Tage in den Werken:

- Karl Marx
- Martin Hoop
- Karl Liebknecht
- Deutschland

zur Verfügung.

§ 2

- 1.) Die Hauptverwaltung Deutsche Volkspolizei übernimmt keine Gewähr dafür, daß die erforderliche Zahl der von der Steinkohlenverwaltung Zwickau benötigten Strafgefangenen jederzeit gestellt werden kann. Sie übernimmt auch keine Gewähr für die geforderten Arbeitsleistungen der zur Verfügung gestellten Strafgefangenen.
- 2.) Die Hauptverwaltung Deutsche Volkspolizei leistet keinen Ersatz für die von Strafgefangenen an Arbeitsstoffen, Arbeitsgeräten, Erzeugnissen und dergleichen verursachten Schäden. - Verluste durch nachweisbar eigene Schuld hat der Strafgefangene aus seinem Arbeitslohn zu tragen.

§ 3

- 1.) Die Auswahl der Strafgefangenen, die zum Arbeitseinsatz kommen, wird von den Dienststellen der Hauptverwaltung Deutsche Volkspolizei vorgenommen.
- 2.) Die Steinkohlenverwaltung Zwickau kann nichtgeeignete Strafgefangene zurückweisen.

§ 4

- 1.) Die Steinkohlenverwaltung Zwickau stellt der Hauptverwaltung Deutsche Volkspolizei die für die Unterbringung der Gefangenen sowie für deren Versorgung erforderlichen Unterkunfts- und Kulturräume sowie deren Einrichtungen. Sie ist verantwortlich für die Gestaltung der Unterkunfts-, Kultur- und Verwaltungsräume der Volkspolizei im Haftlager Oelanitz sowie für die Erstellung aller Sicherheitsanlagen des Haftlagers.
- 2.) Die Hauptverwaltung Deutsche Volkspolizei zahlt für die Benutzung des Haftlagers an die Steinkohlenverwaltung Zwickau einen noch näher zu bestimmenden monatlichen Mietbetrag. Dieser Betrag erhöht sich nicht bei evtl. Einbau erforderlicher Sicherheitsanlagen.
- 3.) Verantwortlich für die Sicherheit und Ordnung sowie für die Durchführung des Dienstbetriebes innerhalb des Haftlagers sind die Organe der Deutschen Volkspolizei. Die Steinkohlenverwaltung Zwickau besitzt darin keine unmittelbare Anordnungsbefugnis.

§ 5

- 1.) Die Zu- und Rückführung der Strafgefangenen zur Arbeitsstelle erfolgt durch die Bewachungskräfte der Deutschen Volkspolizei. Die Steinkohlenverwaltung Zwickau verpflichtet sich, ihr gehörige Wege und Grundstücke zur Verfügung zu stellen, um die Zu- und Rückführung so sicher und schnell als möglich durchzuführen.
- 2.) Verantwortlich für die Beaufsichtigung während des Arbeitseinsatzes, sowie zur Verhinderung von Entweichungen und Durchstechereien während des Arbeitseinsatzes, sind die Aufsichtskräfte der jeweiligen Werke. Evtl. entstehende Kosten für die Bereitstellung von Aufsichtskräften sind Angelegenheit der Steinkohlenverwaltung Zwickau.
- 3.) Die Hauptverwaltung Deutsche Volkspolizei ist berechtigt, Kontrollen der Strafgefangenen auch während ihres Arbeitseinsatzes unter Tage selbst durchzuführen.
- 4.) Die Steinkohlenverwaltung Zwickau verpflichtet sich, die Belegschaften der beteiligten Werke über die Gefahren der Gefangenen begünstigung aufzuklären und ihr bekanntgewordene Verstöße der Hauptverwaltung Deutsche Volkspolizei zu melden.
- 5.) Die Steinkohlenverwaltung Zwickau ist berechtigt, den Abzug solcher Strafgefangenen zu verlangen, die wiederholt oder grüßlich gegen die Arbeitsordnung verstoßen oder einen geordneten Arbeitsbetrieb stören.

§ 6

Die Steinkohlenverwaltung Zwickau hat die von den Strafgefangenen bei Ausführung der Arbeit zu benutzenden Werkzeuge und Maschinen mit den bergpolizeilich vorgeschriebenen Schutzvorrichtungen versehen zu lassen und in einwandfreiem Zustand zu erhalten. Sie haftet für alle Schäden, die mit dem Betrieb verbunden sind, sofern ihr dabei ein Verschulden zur Last fällt. Die Arbeitsschutzvorschriften und die besonderen Vorschriften für die Grubensicherung sind auch bei den Strafgefangenen uneingeschränkt einzuhalten.

§ 7

- 1.) Die Bezahlung der Strafgefangenen erfolgt monatlich, spätestens 10 Tage nach Monatschluss, an die Verwaltung der Strafvollzugsanstalt nach den Tarifsätzen für Zeit- bzw. Leistungslohn der Bergarbeiter.
- 2.) Die Strafgefangenen können über einen Teil ihres Arbeitslohnes zur Unterstützung Angehöriger und zur Befriedigung persönlicher Bedürfnisse verfügen. Die Höhe des Betrages ist abhängig von der Arbeitsleistung und Führung des Strafgefangenen und wird durch den Leiter der Strafvollzugsanstalt jeweils bestimmt.

§ 8

Die Strafgefangenen nehmen an den betriebsüblichen materiellen Vergünstigungen ebenso teil, wie die freien Arbeiter. Eine Zuteilung von alkoholhaltigen Getränken und Deputatkohle erfolgt jedoch nicht. Sie haben auch Anspruch auf eine zusätzliche Verpflegung nach Befehl 259. Der hierfür zu entrichtende Unkostenbeitrag ist der Strafvollzugsanstalt monatlich gesondert in Rechnung zu stellen.

§ 9

- 1.) Die Arbeitsschutzbekleidung für die beschäftigten Strafgefangenen stellt das Werk kostenlos. Die darüber hinaus vom Werk gestellte Arbeitskleidung ist vom Strafgefangenen zu bezahlen. Die Hauptverwaltung Deutsche Volkspolizei kann eine noch näher zu bestimmende Zeichnung der Grubenkleidung anordnen.
- 2.) Die Strafgefangenen können die Umkleieräume und Badeeinrichtungen des Werkes mitbenutzen.

§ 10

- 1.) Die von der Hauptverwaltung Deutsche Volkspolizei zur Verfügung gestellten Strafgefangenen sind vor ihrem Einsatz auf Grubentauglichkeit zu untersuchen. Die Feststellung der Grubentauglichkeit und die damit verbundenen Kosten sind Sache der Grubenverwaltung.
- 2.) Die Regelung der Kranken-, Gesundheits- und Sozialfürsorge ist Sache der Steinkohlenverwaltung Zwickau.

§ 11

- 1.) Die Kosten für den Antransport der Gefangenen von der jeweiligen Strafvollzugsanstalt zu der Strafvollzugsanstalt Zwickau oder dem Haftlager Oelanitz trägt die Steinkohlenverwaltung Zwickau, desgleichen die Kosten für die Rückführung der Strafgefangenen bei Kündigung des Vertrages durch die Steinkohlenverwaltung Zwickau.
- 2.) Evtl. notwendige Rücktransporte von Strafgefangenen, die im Verlaufe des Arbeitseinsatzes durch Berufskrankheit oder infolge eines Betriebsunfalls arbeitsunfähig werden, trägt die Steinkohlenverwaltung Zwickau.

§ 12

- 1.) Zweifelsfragen, die sich bei der Durchführung dieses Vertrages ergeben, sind durch Fühlungnahme der Vertragsparteien zu klären.
- 2.) Dieser Vertrag ist beiderseits mit einer Frist von drei Monaten zu jedem Monatschluss schriftlich kündbar.

Steinkohlenverwaltung
Zwickau
Vereinigung volkseigener
Betriebe
der Kohlenindustrie
(Annon)

Strafvollzugsanstalt
Zwickau
Leiter der Strafvollzugsanstalt
(Sera)
VP.-Oberrat

Zwickau, den 17.2.1951

**Einige Bemerkungen zur militärischen
Disziplin.**

1. Was ist militärische Disziplin?

Das Zusammenleben vieler Menschen in grossen Verbänden bzw. auf engem Raum regelt sich nach bestimmten Formen, nach einer bestimmten Disziplin.

Besonders in militärischen Einheiten ist eine bestimmte Ordnung notwendig, von deren Durchsetzung nicht nur das reibungslose Zusammenleben vieler Menschen, sondern auch der Erfolg der militärischen Ausbildung und des militärischen Einsatzes abhängt.

Diese Ordnung besteht in folgenden Formen:

- a) geschlossenes Auftreten im Verbände;
(Bewegung innerhalb und ausserhalb des Objektes in Reih und Glied usw.)
- b) einheitliche Bekleidung (Uniformierung);
- c) einheitliche Unterkunftordnung
(Stubenordnung, Schrank- und Bettordnung);
- d) zeitlich festgelegter und geplanter Tagesablauf (Wecken, Waschen usw.)
- e) Ausführung aller Verrichtungen auf Kommando
(mündliche, sonstige akustische und Lichtsignale usw.);

u.a.

Derartige Ordnungsformen sind üblich in allen Armeen und sonstigen militärischen und halb-militärischen Organisationen unabhängig von der Staatsordnung und Gesellschaftsordnung. Sie sind einerseits Mittel für die Aufrechterhaltung einer bestimmten Ordnung und andererseits Mittel für die Erziehung zur unbedingten Unterordnung unter diese Ordnung. Zwischen Form und Inhalt bestehen also bestimmte Wechselbeziehungen.

Ist die Form dieser Ordnung im wesentlichen die gleiche unter kapitalistischen wie unter sozialistischen gesellschaftlichen Verhältnissen, so wird ihr Inhalt bestimmt von den jeweiligen gesellschaftlichen Verhältnissen.

Deshalb dient eine solche Ordnung im kapitalistischen Staat dem Kapitalismus und im sozialistischen Staat dem Sozialismus.

Bleibt eine solche Ordnung im Kapitalismus für die Mehrheit der Bevölkerung Zwang, d.h. kann sie im Kapitalismus nur durch Zwang und Drill durchgesetzt und aufrechterhalten werden, weil die Interessen des Staates nicht übereinstimmen mit denen der Mehrheit der Bevölkerung, so ist sie im Sozialismus nur so lange

Zwang, bis dieser Zwang abgelöst wird durch die freiwillige, bewußte Unterordnung. Das ist möglich, weil im Sozialismus die Interessen des Staates übereinstimmen mit denen der Mehrheit der Bevölkerung.

2. Weshalb ist im Strafvollzug eine solche militärische Ordnung (Disziplin) notwendig?

Eine Strafvollzugsanstalt ist keine Militäranstalt, keine Kaserne. In ihr sind keine Soldaten untergebracht, die militärisch auszubilden sind.

Trotzdem hat eine Strafvollzugsanstalt mit einer Militäranstalt oder Kaserne eines gemeinsam: Den ständigen Aufenthalt einer mehr oder minder grossen Anzahl von Menschen auf engem Raum. Diese Menschen, die Strafgefangenen, sind gezwungen, unter besonderen Bedingungen auf engem Raum zusammenzuleben. Ihr Zusammenleben muß selbstverständlich einer strengen Ordnung unterworfen sein, die es ermöglicht, alle notwendigen Verrichtungen geregelt durchzuführen und das Zusammenleben reibungslos zu gestalten.

Die Formen dieser Ordnung können sich von der in Militäranstalten notwendigen Ordnung nicht wesentlich unterscheiden, da sich die Formen des Zusammenlebens auch nicht wesentlich unterscheiden.

Aus diesem Grunde entlehnt der Strafvollzug im notwendigen Masse militärische Ordnungsformen, um in seinen Objekten mit ihrer Hilfe die innere Ordnung zu gewährleisten.

Die Notwendigkeit dieser Ordnung ergibt sich jedoch nicht nur aus dem Zusammenleben einer mehr oder minder grossen Anzahl von Strafgefangenen auf engem Raum, sondern auch aus den besonderen Bedingungen des Strafvollzuges überhaupt.

Die Offiziere und Wachtmeister des Strafvollzuges müssen die Möglichkeit haben, jede Bewegung des einzelnen Strafgefangenen und jeder kleineren und grösseren Gruppe von Strafgefangenen zu kontrollieren, um die Sicherheit ihrer eigenen Person und des Strafvollzuges garantieren zu können.

Aus diesem Grunde ist es notwendig, daß

- a) alle Verrichtungen der Strafgefangenen - so weit es möglich und zweckmässig ist - durch eine einheitliche Kommandosprache angeordnet werden;
- b) die Strafgefangenen eine einheitliche Kleidung tragen;
- c) die Strafgefangenen sich ausserhalb der Verwahrräume in geschlossenen Formationen bewegen;
- d) der einzelne Strafgefangene bzw. der Verantwortliche einer Gruppe von Strafgefangenen den Offizieren und Wachtmeistern des Strafvollzuges Meldung über die gegenwärtige Verrichtung erstattet, so oft das notwendig ist.
- e) in den Verwahrräumen eine einheitliche Ordnung herrscht (Zellenordnung).

5. Welche Rolle spielt die militärische Disziplin
im Erziehungsprozeß der Strafgefangenen?

00096

Die militärische Disziplin ist auch für den Strafvollzug sowohl Mittel für die Aufrechterhaltung der inneren Ordnung in den Objekten als auch Mittel für die Erziehung der Strafgefangenen zur unbedingt~~n~~ Unterordnung unter die vom Strafvollzug (vom Staat) bestimmte Ordnung.

Auch hier bestehen zwischen Form und Inhalt bestimmte Wechselbeziehungen.

Natürlich ist die militärische Disziplin für den Strafgefangenen so lange Zwang, bis ihm die Notwendigkeit der strengen Ordnung bewußt wird und der Zwang durch freiwillige oder bewußte Unterordnung abgelöst wird.

Die militärische Disziplin ist ein Mittel, um den Widerstand des Strafgefangenen gegen die Arbeiter- und Bauernmacht und ihre Vertreter, die Offiziere und Wachtmeister des Strafvollzuges, zu brechen.

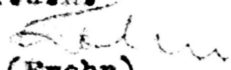
Die Erziehung zur militärischen Disziplin ist deshalb ein Teil des Erziehungsprozesses, der an den Strafgefangenen vollzogen werden muß.

Dieser Erziehungsprozess vollzieht sich nicht spontan, sondern er muß von den Offizieren und Wachtmeistern des Strafvollzuges bewußt und entschlossen durchgeführt werden.

Was die Durchsetzung der militärischen Disziplin betrifft, so ist sie die erste Voraussetzung für die Durchführung aller weiteren Erziehungsmaßnahmen gegenüber den Strafgefangenen (Berufsausbildung, Arbeitseinsatz, kulturelle Betreuung usw.).

Darin besteht die Bedeutung der militärischen Disziplin und ihrer entschlossenen Durchsetzung für den Strafvollzug.

f.d.R.

(Frohn)

VP-Kommandeur

Verteiler:

1. Leiter der Verw.
2. Stellv. A
3. Stellv. PS
4. Stellv. Prod.
5. Parteisekretär
6. Kdr. Frohn

Die Übernahme der Strafanstalten durch das Ministerium des Innern ist bei vielen Angestellten der Haftanstalten auf Unverständnis gestoßen, das noch durch Lügen und Verleumdungen des Gegners genährt wurde.

Die Übernahme hängt engstens zusammen mit den Wandlungen, die der Strafvollzug in unserem Staate erfährt. Der Strafvollzug, der eine bedeutsame Massnahme der Staatsgewalt ist, kann nicht ausserhalb der staatlichen Zielsetzung stehen. Die Zielsetzung unseres Staates ist der wirtschaftliche Aufbau, die Festigung und Entfaltung der demokratischen Ordnung, die Erhöhung der staatlichen und Arbeitsdisziplin, die Festigung der demokratischen Gesetzlichkeit und der allseitige Schutz der demokratischen Ordnung vor ihren Feinden, den Spionen, Agenten und Saboteuren.

Während in Westdeutschland der amerikanische Imperialismus zu den brutalsten Herrschaftsmethoden übergeht, um das deutsche Volk zu unterdrücken, seine Produktivkräfte zu zerstören, es seiner letzten demokratischen Rechte beraubt und so das diktatorische Willkürregime der imperialistischen Mächte einzieht, wollen wir in friedlicher Aufbauarbeit unsere nationalen Kräfte, die grossen schöpferischen Kräfte, die in unserem Volke ruhen, weiter entwickeln. Unser Staat hat gleichzeitig die Funktion, die Massen zu am wirtschaftlichen Aufbau und staatlichen Leben bewusst mitwirkenden Bürgern zu erziehen.

Der Kampf um die nationale Befreiung, die Herstellung eines friedlichen demokratischen Staates und der Abschluss eines Friedensvertrages erfordert, dass wir sorgsam mit jedem Pfennig, jeder Minute, jedem Gramme umgehen müssen. Wir müssen vor allem sorgsam mit der menschlichen Arbeitskraft umgehen.

Die Entwicklung der Produktivität der Arbeit, das ist die allerwichtigste Aufgabe, vor der wir stehen. Daher ist die Pflege und Entwicklung der Fähigkeiten unserer Menschen, den Arbeitsprozess zu beherrschen, eine unabdingbare gesellschaftliche Notwendigkeit. Das geschieht in erster Linie durch Erziehung zu bewusster Arbeit. Nur so kann der Mensch alle seine Fähigkeiten entfalten und sich zur Persönlichkeit entwickeln. Unser Staat, der die führende Kraft in der Verwirklichung des Fünfjahrplanes und unseres wirtschaftlichen und kulturellen Aufbaus ist, ermöglicht jedem Bürger die aktive Mitarbeit an der Erfüllung unserer grossen staatlichen Aufgaben. Je mehr der einzelne als bewusster, als politischer Mensch an dieser Erfüllung mitwirkt, desto mehr festigt und entfaltet er auch seine Persönlichkeit. Es gibt bei uns keinen Widerspruch zwischen den Interessen des Staates auf der einen und den Interessen des Volkes und jedes Einzelnen auf der anderen Seite.

Diese neuen gesellschaftlichen Verhältnisse berühren entscheidend die Aufgabenstellung des Strafvollzuges, wiewohl diese Erneuerung der Aufgabenstellung im Strafvollzug heute noch nicht allen bewusst ist. Wir wenden uns mit Abscheu von dem Strafvollzug des faschistischen Staates. Aber wir müssen ebensogut die Inhumanität, die Sinnlosigkeit und damit letztlich auch das Barbarische des Strafvollzuges der bürgerlichen Staaten verstehen.

Die sogenannte "Humanisierung" des Strafvollzuges, die insbesondere seit dem Anfang unseres Jahrhunderts propagiert, in Deutschland in der Zeit der Weimarer Republik dann auch zu praktizieren versucht wurde, ist nur die Kehrseite des inhumanen, sinnlosen Charakters des Strafvollzuges der bürgerlichen Staaten, sie sollte als Feigenblatt dienen, um das wahre Wesen und die wahren Erscheinungsformen dieses Strafvollzuges zu verdecken.

Der bürgerliche Strafvollzug war inhuman, weil er den Gefangenen von der Gesellschaft isolierte und ihm sein einziges Besserungsmittel, die produktive Arbeit, vorenthielt. Er erhielt im Strafvollzug nicht die Erziehung zu einem lebensfähigen, d.h. für die produktive Arbeit vollwertigen Menschen.

Ein solcher Strafvollzug ist unrationell. Er bringt dem Staat keinen Nutzen und unserer Wirtschaft keinen Zuwachs. Er kostet dem Staat Millionen. Die Partei war sich dieser Lage unseres Strafvollzugs bewusst. Wir könnten an die Lösung der Probleme nur nach dem Maß unserer Kräfte gehen.

Welches sind die Grundgedanken, von denen sich der Marxist-Leninist in der Frage des Strafvollzugs leiten lassen muss? Sie sind in dem Hinweis von Karl Marx in der "Kritik des Urteils" enthalten. Man darf, so schreibt Karl Marx, den Verbrechern "namentlich nicht ihr einziges Besserungsmittel, produktive Arbeit, abschneiden".

Es ist ein gewaltiger, ein grundlegender Unterschied zwischen produktiver Arbeit, die den Gefangenen in den Produktionsprozess einschaltet und in ihm alle Fähigkeiten und ein bewusstes Verhältnis zur Arbeit und damit zu unserem Staat und unserem Aufbau entwickelt und ihn zu einem gesellschaftlich fortschrittlichen Menschen erzieht auf der einen und der sinnlosen, als Bestandteil der Strafe zur Erhöhung der Qual aufoktroierten Gefängnisarbeit auf der anderen Seite. Die sinnlose Gefängnisarbeit isoliert den Gefangenen nur noch weiter von der Gesellschaft, vernichtet und zermürbt ihn.

Ein solcher Strafvollzug, der auf der Erziehung, auf einem bewussten, disziplinierten Verhältnis zur Arbeit aufbaut und dadurch den Gefangenen zu einem wertvollen und produktiven Mitglied der Gesellschaft erzieht, ist heute keine Utopie mehr. Auf diesen Grundsätzen baut der Strafvollzug in der Sowjetunion auf. Der Vollzug der Freiheitsstrafen wird durch produktive Arbeit sinnvoll ausgestaltet und es wird den Gefangenen unter weitgehender Selbstverwaltung die Möglichkeit gegeben zu ihrer kulturellen, technischen, wissenschaftlichen usw. Auszubildung. Ein wahrhaft humaner Strafvollzug ist nur derjenige, der auf diese Weise den Strafgefangenen den Weg zu einem wertvollen Staatsbürger eröffnet. Während der Strafvollzug der bürgerlichen Staaten die Menschen physisch und geistig vernichtet, wird in der Sowjetunion durch bewusste produktive Arbeit der Mensch

Seine geistigen und physischen Kräfte entwickeln sich. Er wird zu einem wertvollen Mitglied, der die Gesellschaft durch seine produktive Arbeit bereichert.

Die Herausarbeitung eines solchen Systems des Strafvollzuges bedarf einer grossen ideologischen und organisatorischen Arbeit, es ist keine bloss technische Arbeit.

Es sind nach 1945 bei uns in der Deutschen Demokratischen Republik Schritte in dieser Richtung unternommen worden. So wurden nach 1945 schon Gruppen von Gefangenen zur produktiven Arbeit eingesetzt, die in ihrer arbeitsfreien Zeit nicht in die engen Gefängnismauern zurückgeführt wurden, sondern sie in eigens dafür hergerichteten Lagern verbrachten. Diese Lager trugen schon nicht mehr den Stil der alten Zuchthäuser.

Es wurden ferner Arbeitseinsätze ohne Freiheitsentzug durchgeführt. Man hat in solchen Fällen den Erlass der Freiheitsstrafe von der pflichtgemässen Ableistung der produktiven Arbeit abhängig gemacht.

Der Gedanke der produktiven Arbeit ist aus unserem Strafvollzug heute nicht mehr wegzudenken. Der grosse erzieherische Wert dieser Massnahme ist aber leider breiten Schichten der Bevölkerung, ja selbst unseren Justizfunktionären noch nicht hinreichend klar geworden.

Dies ist die allgemeine Richtung, in der unser Strafvollzug weiter ausgestaltet werden muss und in der wir ihn jetzt auch Schritt auf Schritt nach dem Mass unserer Kräfte und Möglichkeiten ausgestalten werden.

Die entscheidende organisatorische Bedingung für die Neugestaltung des Strafvollzuges wurde die Verordnung vom 16.11.50 über die "Übertragung der Geschäfte des Strafvollzuges auf das Ministerium des Innern der Deutschen Demokratischen Republik", denn der Umbau des Strafvollzuges auf der Grundlage dieses Arbeitseinsatzes der Gefangenen und der Arbeiterziehung stellt

solche umfassende organisatorische Anforderungen, die weit über die Möglichkeiten der Justizverwaltungen hinausgehen. Aus diesem Grunde wurde der Strafvollzug dem Ministerium des Innern übertragen.

Ein weiterer entscheidender Schritt in dieser Richtung ist die Verordnung über die Beschäftigung der Strafgefangenen vom 3.4.1952, die in weitestem Umfange die Möglichkeit des Einsatzes der Strafgefangenen in der Produktion eröffnet.

Diese Reformen machen auch die Einheitlichkeit des organisatorischen Aufbaus aller Haft- und Strafanstalten erforderlich.

Der augenblickliche Zustand, dass die Haftanstalten des Justizministeriums und die Strafanstalten des Innenministeriums unterstehen, ist untragbar.

Damit dürfte Klarheit über das Wesen dieser Massnahmen geschaffen sein und damit werden wir in der Lage sein, den vielfach sinnlosen Gerüchten, die von den Feinden unserer Ordnung in die Welt gesetzt werden, entgegenzutreten.

Unser Programm des Strafvollzuges ist einfach, klar, menschlich, turmhoch überlegen all den pseudohumanen Reformbestrebungen, die die bürgerlichen Staaten versucht haben durchzuführen.

Wir brauchen zur Durchführung dieses Strafvollzuges das Können und die Erfahrungen der Strafvollzugsangestellten und wir begrüßen freudig jeden, der diese Aufbauarbeit im Strafvollzug mit uns durchführt. Es gilt, das ideologische Niveau der Angestellten der Haft- und Strafanstalten zu heben, wie überall in unserem Staatsapparat die neuen Aufgaben die Hebung des ideologischen Niveaus erfordern. Der vielfach noch vorhandene Geist der Menschenverachtung muss aus unseren Strafanstalten verschwinden. Wir werden mit aller Strenge des Gesetzes gegen die Feinde unserer demokratischen Ordnung, die Schädlinge am Wohlstand unserer Bürger vorgehen. Die Tätigkeit der anglo-amerikanischen Imperialisten und ihrer deutschen Helfershelfer machen diese Strenge notwendig. Im Strafvollzug muss der Geist strenger Disziplin herrschen.

Der Gefangene muss das Bewusstsein erlangen, dass diese Disziplin des Strafvollzuges ~~NUR dem Zwecke dient: seiner~~ Erziehung zur Arbeitsdisziplin. Der Strafvollzugsangestellte muss die Fähigkeit haben, in dem Gefangenen diese Disziplin zu erwecken und zu fördern.

Příloha č. 5: Obrázky

Věznice Bautzen v roce 1904
Zdroj: Wikipedie

Věznice Brandenburg an der Havel – hlavní budova v roce 1931
Zdroj: Wikipedie

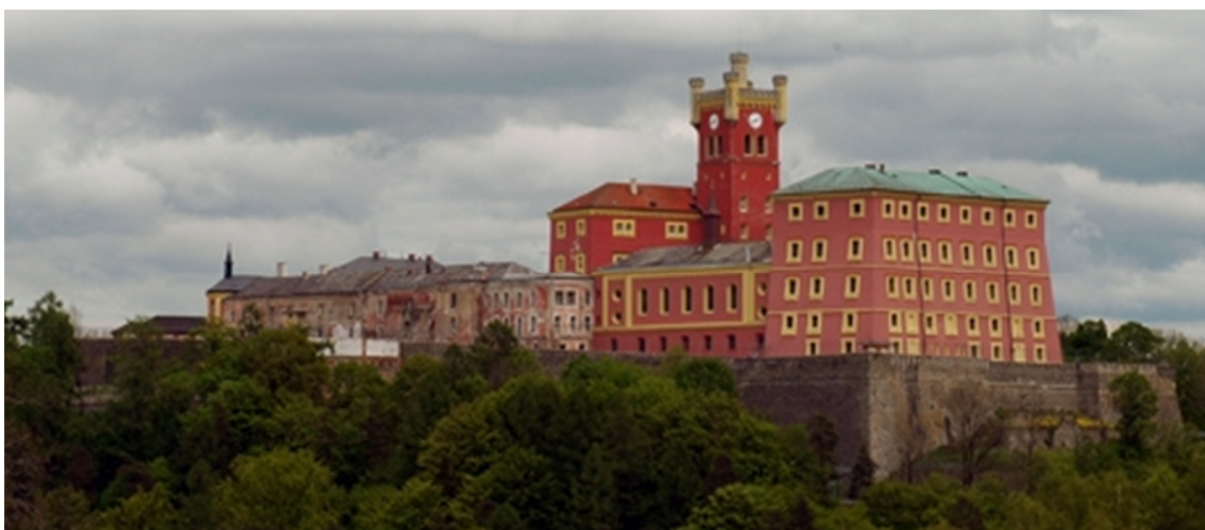
Ženská věznice Hohenecrk
Zdroj: Wikipedie

Věznice Pankrác
Zdroj: Webové stránky Vězeňské služby České republiky

Věznice Plzeň-Bory
Zdroj: Webové stránky Mediafax.cz

Věznice Mírov
Zdroj: Webové stránky Vězeňské služby České republiky

Bundesarchiv, Bild 183-1983-0428-313
Foto: Donath, Otto 13. September 1940

Pracující vězni v pracovním táboru Rüdersdorf kolem roku 1949

Zdroj: <http://www.bpb.de/geschichte/zeitgeschichte/deutschlandarchiv/53998/arbeitslager>

Vězni brousící sklo ve věznici ve Valdicích (50. nebo 60. léta 20. století)

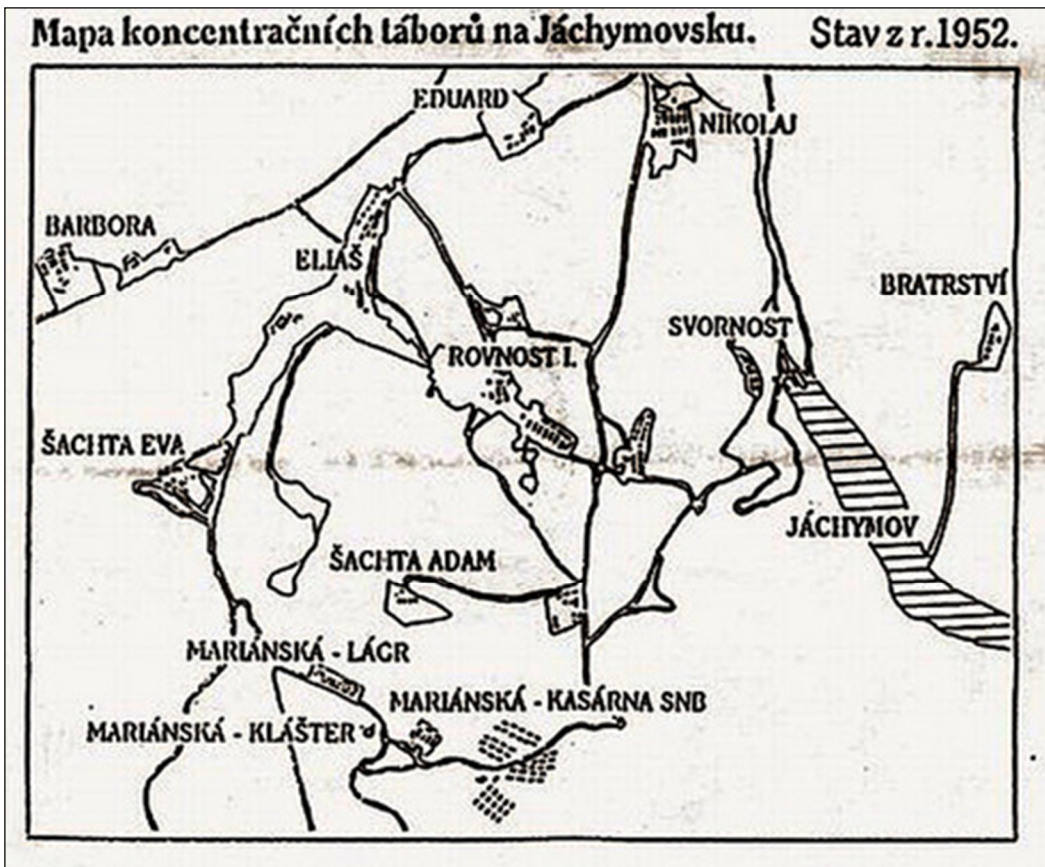
Zdroj: Historická penologie

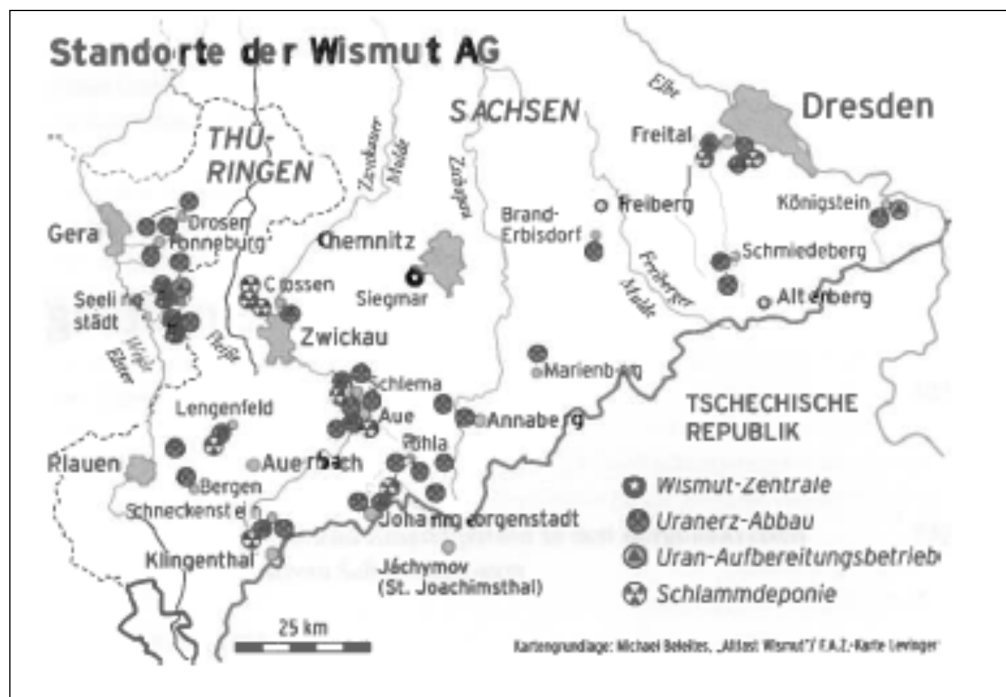
Příslušníci SVS při odhalování pamětní desky v plzeňské věznici 19. května 1946
Zdroj: Historická penologie

Neznámá fotografie z vězení státní bezpečnosti
Zdroj: <http://www.welt.de/kultur/history/article12921188/Als-die-Stasi-eine-CIA-Verschwoerung-vermutete.html>

Mapa trestaneckých pracovních táborů na Jáchymovsku
Zdroj: Archiv Tomáše Boušky

Mapa důležitých míst podniku Wismut AG v Sasku a Durynsku
Zdroj: BOCH, Rudolf – KARLSCH, Rainer. *Uranbergbau im Kalten Krieg. Die Wismut im sowietischen Atomkomplex*. Band 1: Studien. Berlin: Ch. Links Verlag, 2011.

Památník Vojna u Příbrami, vchod do tábora
Zdroj: Hornické muzeum Příbram – Památník Vojna u Příbrami

Památník Vojna u Příbrami – ubikace
Zdroj: Hornické muzeum Příbram – Památník Vojna u Příbrami

Památník Vojna u Příbrami – korekce

Zdroj: Hornické muzeum Příbram – Památník Vojna u Příbrami

Památník Vojna u Příbrami – vchod do bunkru

Zdroj: Hornické muzeum Příbram – Památník Vojna u Příbrami